

Jaarverslag **2023**

VASTENACTIE

“

Handen en voeten
geven aan het
katholiek sociaal
denken

IN BEWEGING
VOOR EEN ANDER

Bij de coverfoto:

In 2023 lieten we ons via de Vastenactie-campagne inspireren door het verhaal van Awut en Ajak uit het Afrikaanse Zuid-Soedan. De twee vrouwen laten zien wat we kunnen bereiken als we samenwerken. Beiden verloren hun echtgenoot en hun huis aan het bloedige geweld in hun land. Ze vonden elkaar in het dorpje Malek waar ze liefdevol werden opgevangen na hun gedwongen vlucht naar veiligheid. Nu ondersteunen ze elkaar om samen met hun kinderen hun familielevens weer op te bouwen.

“

Samen overleven is
gemakkelijker dan alleen.

AJAK

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van de Stichting Bisschoppelijke Vastenactie.

Coördinatie, redactie en teksten:

Stichting Bisschoppelijke Vastenactie, Gouda

Vormgeving:

Bastiaan Oonk | Studio Oonk Ontwerp

Foto's:

Vastenactie en projectpartners

In beweging voor een ander

Soms hoor je een verhaal dat zo bizar is dat je het bijna niet kunt geloven. Bij Vastenactie hadden we dat in 2023 toen we spraken met de Wichí, een inheems volk in het uiterste noorden van Argentinië.

Ze vertelden hoe ze worden uitgebuit en klein gehouden door de grote bedrijven die hun land hebben overgenomen en hoe hun vrouwen – letterlijk – opgejaagd en misbruikt worden door witte mannen die menen dat ze alles kunnen doen en laten wat ze willen. Je zou willen helpen, het geweld willen stoppen, de verantwoordelijken een halt willen toeroepen. Maar wat kun je? Giselle, onze contactpersoon in Argentinië, gaf het antwoord:

Help mensen om zelf in beweging te komen. Geef ze de middelen, de kansen om op eigen kracht en zelfbewust op te komen voor hun rechten.

“Dan – zo zei Giselle – gaan deuren open.”

In 2023 mocht Vastenactie helpen om deuren te openen. Niet alleen in Argentinië, maar in 31 landen over de hele wereld, samen met 72 projectpartners. In DR Congo bijvoorbeeld, waar kinderen werken in de mijnen waar grondstoffen voor onze economie uit de grond worden gehaald. We steunden mensen die voor die kinderen deuren openden naar een ander toekomstperspectief dan werken in de mijn.

We werden partner van organisaties in India die vrouwen uit de armste bevolkingsgroepen hielpen om zelf in hun levensonderhoud te voorzien. We steunden – samen met parochies in Nederland – mensen die scholen opbouwen en water brengen naar waar het droog is. We mochten een bijdrage leveren aan een mobiele kliniek in Myanmar die zorg brengt naar gebieden waar nergens meer zorg te vinden is. Wat we doen is met mensen optrekken die in beweging komen voor een ander. En die deuren openen die anders gesloten zouden blijven.

Soms echter moeten we allereerst helpen. Toen de verwoestende aardbeving de wereld van mensen in Syrië en Turkije verwoestte, was er vooral geld nodig. Geld voor eten, voor warmte, voor veiligheid. We waren onder de indruk van de grote bereidheid in Nederlandse kerken om daarvoor in te zamelen. We waren dankbaar dat we partners vonden, tot diep in het oorlogsgebied in Syrië, die met die gelden de ergste noden van mensen konden verminderen.

We waren – ook in 2023 – sowieso trots op en dankbaar voor de grote betrokkenheid van onze donateurs en de honderden vrijwilligers in honderden parochies door het hele land. Maar liefst 20 van die parochies brachten een Eigen Doel in dat ze wilden steunen. Omdat zij in beweging kwamen, steunde Vastenactie hen met een subsidie bovenop hun eigen opbrengst. Net zoals Vastenactie ook op veel basisscholen weer volop aandacht kreeg. Zo'n veertig scholen deden daarnaast ook nog eens mee met onze Theatershow om hun leerlingen nog beter te laten ervaren hoe waardevol het is om je in te zetten voor een ander.

In dit jaarverslag leest u de verhalen van mensen die in beweging komen voor een ander. Hoort u van de hoop die groeit in harten, tegen de verdrukking in. We vertellen het u graag.

Marc Bollerman

Directeur-bestuurder

Stichting Bisschoppelijke Vastenactie

Inhoudsopgave

In beweging voor een ander (voorwoord)	04
Inheemse bevolking in het gelijk	07
Samenvatting	08
Interview Giselle Rivera Reyes, Talentos Argentinië	10
Vastenactiecampagne 2023 Mensen onderweg	16
Onze visie en missie	18
Adventsactie 2023 Meisjes in de mijnen in DR Congo	20
Laudate Deum	24
CIDSE-leden werken samen voor een betere wereld	28
Onze richtingwijzer Het katholiek sociaal denken	29
Projecten	31
Aardbeving Syrië en Turkije	36
Bewustwording	38
Vastenactiecampagne 2023 Nyibol krijgt hulp in Zuid-Soedan	42
Fondsenwerving	44
Interview zr. Madeleine Bouman, Raad van Toezicht Vastenactie	48
Van smeerolie naar woordenboeken: Saikrishna naar school	51
Interview Godfrey Lado, Zuid-Soedan	52
Reisverslag Argentinië	54
Veertigdagentijd 2023	58
Organisatie	60
Vooruitblik komende jaren	63
Financiële resultaten	64

Internationale samenwerking wordt tastbaar in Eigen Doelen

Het afgelopen jaar had ik het genoeg om voor het eerst deel te nemen aan de workshops van Eigen Doelen. Het is geweldig om te zien hoe mensen praten over de projecten die ze presenteren en hun betrokkenheid bij de campagnes die ze organiseren. Het brengt internationale samenwerking dichterbij de gemeenschappen hier in Nederland en maakt het echt en meer “tastbaar”.

Ana de la Colina

Projecten

Inheemse bevolking in het gelijk

Rechter gebiedt naleving landrechten

Eind juli 2023 ontvingen we prachtig nieuws uit Argentinië! Onze lokale partner CPPMT liet weten dat de rechter de onmiddellijke stopzetting had geboden van elk ongewenste activiteit in het woongebied van de inheemse Mapuche.

Tien inheemse Mapuche-gemeenschappen in Rio Negro gingen met steun van Vastenactie naar de rechter, om te verhinderen dat hun gemeenschappen uit hun woongebieden zouden worden verdreven. De tegenpartij waren de Staatsmijnbouw, hotels, grote boeren en zelfs het Argentijnse leger, die het gebied gebruikt als schiet- en trainingsgebied.

De rechter gebood de onmiddellijke stopzetting van iedere ongewenste activiteit in het gebied. Bovendien droeg de rechter de overheid op om iedere eerder verleende toestemming voor dergelijke activiteiten met onmiddellijke ingang terug te draaien. De rechter noemde in de belangrijke uitspraak bovendien niet alleen de rechten van de lokale bevolking, maar ook de noodzaak om ál het leven in het gebied te beschermen, dus ook planten en dieren. Via Vastenactie konden de gemeenschappen de twee advocaten inhuren die hen hebben bijgestaan bij het voorbereiden en voeren van de rechtszaak.

Twee advocaten

Met deze uitspraak maken ook andere, vergelijkbare rechtszaken in Argentinië een grotere kans! Voor de Mapuche komt er nog een moeilijke fase - de organisaties die hun grond gebruiken moeten ook daadwerkelijk vertrekken - maar deze eerste stap is de onmisbare basis.

De inheemse Mapuche-gemeenschappen wonen in Rio Negro, een provincie in het midden van Argentinië. Hun leefomgeving wordt de afgelopen decennia vernietigd door vervuilende industrieën, meestal staatsbedrijven of bedrijven die met steun van de overheid werken. De Mapuche hebben bij wet hun landrechten teruggekregen, maar dit wordt lang niet altijd gerespecteerd.

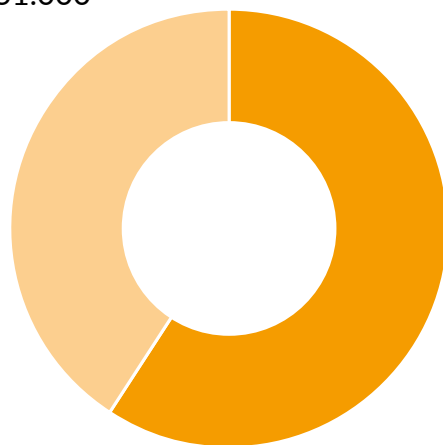
Samenvatting

In 2023 konden we ruim 267.000 mensen helpen. Een prachtig resultaat, dat we alleen konden realiseren dankzij de steun van onze donateurs, vrijwilligers in parochies, katholieke basisscholen en natuurlijk onze buitenlandse partners.

WIE DONEERDEN AAN VASTENACTIE?

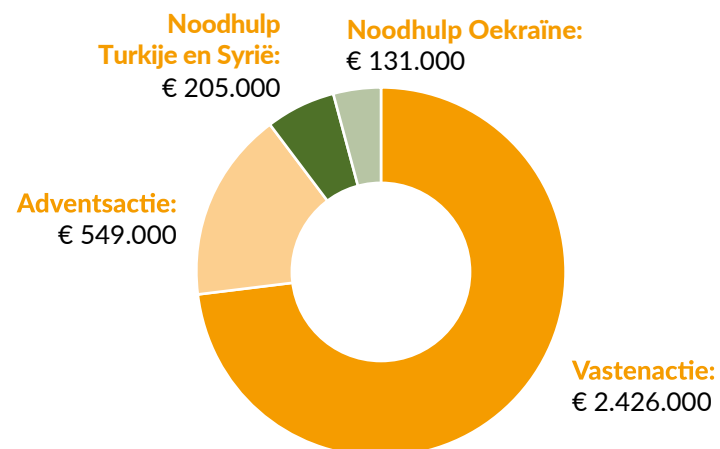
Inkomsten: € 3.311.000

Parochies/congregaties/scholen:
€ 1.351.000

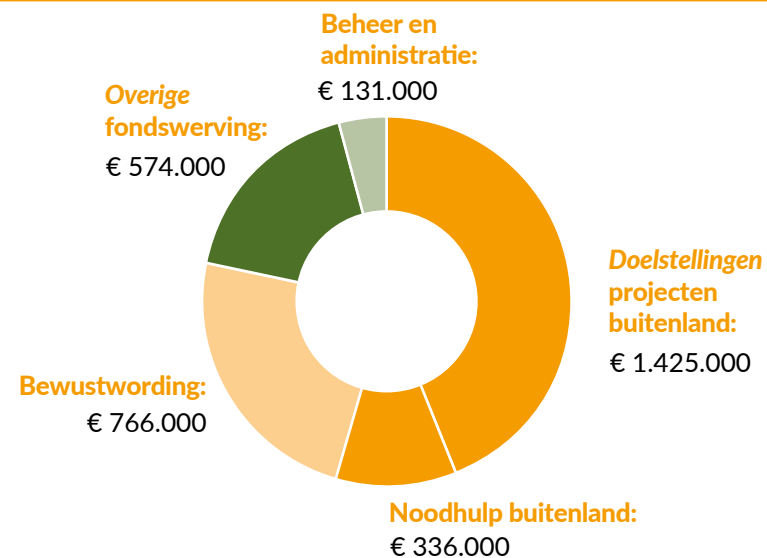

Particuliere donateurs:
€ 1.960.000

AAN WELKE CAMPAGNES WERD GEDONEERD?

WAARAAN GAVEN WE HET GELD UIT?

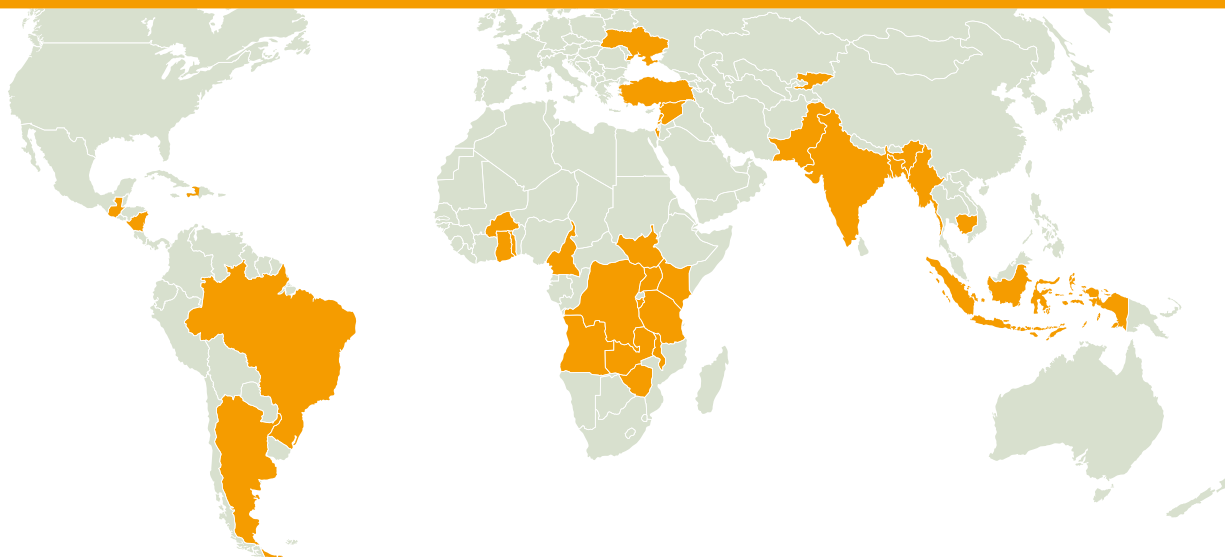
We hebben in 2023 ongeveer € 50.000 meer ingezameld dan in 2022. Dat kwam deels door de noodhulpcampagne die we – kort voor de vastentijd – organiseerden na de verwoestende aardbeving in Turkije en Syrië. Deze actie bracht ruim € 200.000 op, wat een bemoedigend resultaat was. Deze gelden hebben we volledig kunnen besteden in de maanden daarna. Ook hebben we de gelden voor Oekraïne die waren ingezameld in 2022, maar nog niet waren uitgegeven, alsnog op een goede wijze kunnen schenken aan partners in het oorlogsgebied.

HOEVEEL MENSEN ONTVINGEN HULP?

🏥 Gezondheidszorg	36.890
🌾 Landbouw en voedselzekerheid	21.910
🎓 Opleiding en training	30.490
❤️ Welzijn	5.309
🌱 Ondernemerschap	2.830
🚨 Noodhulp Oekraïne	53.829
🚨 Noodhulp Turkije en Syrië	7.400
🗣️ Advocacy	1.940
👤 Land- en mensenrechten	101.750
🚰 Schoon water en sanitatie	4.992

ORGANISATIE

Aantal landen:	31
Aantal projecten:	72
Aantal medewerkers:	11
Aantal fte:	8,8
Aantal vrijwilligers:	2.500

Interview Giselle Rivera Reyes, Talentos Argentinië

Vastenactie heeft een deur geopend.

Een van de projecten die er in 2023 uitsprongen, was het werk met de inheemse Wichí in de provincie Salta in het noorden van Argentinië. We ondersteunden de vertaling in het Wichí van les- en voorlichtingsmateriaal over mensenhandel. Het materiaal is geïntroduceerd op basisscholen in de regio, waarbij de leraren vooraf een training kregen over het gebruik ervan. De impact bleek veel groter dan verwacht vertelt Giselle Rivera Reyes van onze lokale partner Talentos.

Giselle Rivera Reyes is directeur van onze partner Talentos, een katholieke hulporganisatie die zich met name richt op het versterken van gemeenschappen. Het katholiek sociaal denken vormt de basis van het werk: “We werken niet voor arme mensen, maar we werken samen met mensen die gelijkwaardig zijn aan ons. Dat lijkt een nuanceverschil, maar heeft alles te maken met het belangrijke begrip ‘menselijke waardigheid,’ legt Giselle uit. “Ieder mens is van waarde, de een niet meer dan de ander.”

Omdat binnen het katholiek sociaal denken de waardigheid van ieder mens centraal staat, gaat de aandacht van veel katholieke hulporganisaties veelal naar die plekken op de wereld die zich onttrekken aan het zicht, maar waar kwetsbare mensen verloren dreigen te lopen. Talentos werkt veel met inheemse gemeenschappen, omdat er in Argentinië nauwelijks aandacht voor ze is: “Ik zie dat inheemse mensen hier erg op achterstand staan. In Argentinië begint de geschiedenis van het land bijvoorbeeld met de kolonisatie door de Spanjaarden. Over de inheemse volken die er waren, zoals de Inca’s, wordt helemaal niet gesproken. De mensen kijken nu naar inheemse volken als iets buiten henzelf, waar ze niets mee te maken hebben.” Dat betekent dat inheemse gemeenschappen het moeilijk hebben om volwaardig deel uit te maken van de Argentijnse samenleving. Giselle: “De Wichí bijvoorbeeld, zijn onbekend, er wordt niet over ze gesproken en veel mensen weten niet eens dat ze bestaan. Ze leven letterlijk en figuurlijk ver weg, buiten de samenleving en dat maakt ze erg kwetsbaar.”

Hard rennen

Geweld tegen vrouwen en kinderen is helaas in veel inheemse gezinnen in het noorden van Argentinië een dagelijkse realiteit aldus Giselle: “Dat heeft te maken met de positie van inheemse volken én met de positie van vrouwen. Het is een onderwerp dat in veel families niet of nauwelijks bespreekbaar is en dat maakt de vrouwen en kinderen nog eens extra kwetsbaar.” Geweld komt niet alleen in de gezinnen voor, maar ook de straat is onveilig, zeker ’s avonds: “Een van de moeders vertelde bijvoorbeeld dat ze een avondopleiding volgt en ’s avonds rennend naar huis gaat om maar zo snel mogelijk veilig binnen te zijn.” Via de grote door-

gaande weg naar de grens met Paraguay en Bolivia passeren dagelijks tientallen vrachtwagens. Wichí-vrouwen en hun dochters proberen op de parkeerplaatsen wat geld te verdienen aan de chauffeurs, maar ze zijn er als inheemse vrouwen erg kwetsbaar en ook mensen- en drugshandelaren gebruiken de weg en de vrouwen. En wie eenmaal de grens over is, wordt nooit meer teruggevonden.

Het project dat Vastenactie financierde, voorzag in de vertaling van lesmateriaal voor basisschoolleerlingen vanuit het Spaans in het Wichí. Het doel was om geweld en mensenhandel bespreekbaar te maken en om de kinderen weerbaar te maken tegen ontvoering en misbruik. Er was bij de lokale contacten van Talentos aanvankelijk de nodige scepsis vertelt Giselle: “Veel mensen zeiden dat het niet belangrijk was om het lesmateriaal in het Wichí te vertalen, omdat de Wichí het toch niet kunnen lezen. De Wichí vrouwen vroegen er echter zelf om en ze aanspreken in hun eigen taal heeft ook met waardigheid en respect te maken. Ik vind het belangrijk om anderen te behandelen zoals ik zelf behandeld wil worden en daarom hebben we dit project toch doorgezet.”

Veilige plaatsen

De eerste resultaten met de kinderen zijn heel bemoedigend vertelt Giselle. “We hoorden diverse verhalen van jonge kinderen die werden achtervolgd op straat en die dankzij de lessen op school alert waren en konden ontsnappen omdat ze wisten wat ze moesten doen. Een meisje dat werd meegenomen en later weer werd afgezet, vond dankzij de lessen de moed om de directrice van haar school te vertellen wat haar was overkomen. De directrice heeft direct aangifte gedaan bij de politie en de ouders van het meisje op de hoogte gesteld.”

“

We werken niet voor arme mensen. We werken samen met mensen die gelijkwaardig zijn aan ons.

GISELLE RIVERA REYES

Interview Giselle Rivera Reyes

Er was ook een onverwacht neveneffect van de lessen. Giselle: “De impact op de moeders en leraren was veel hoger dan we hadden verwacht. De leraren deden de lessen in eerste instantie vooral voor het certificaat dat ze na de voorbereidende training kregen, maar toen ze ermee aan de slag gingen, kwamen de verhalen. Van de kinderen, maar óók van de moeders. Zo werden de scholen dankzij de lessen veilige plaatsen voor de moeders en de kinderen om te praten over wat ze overkomt. Dat gebeurde daarvoor niet!”

De moeders wilden graag een tweede ronde gesprekken omdat ze hun eigen verhalen wilden delen. “Op die manier werden ze de draagsters van de mensenrechten voor vrouwen en kinderen in hun gemeenschappen,” zegt Giselle. “We willen ze nu de gereedschappen in handen geven om zichzelf te kunnen zien als sterke vrouwen met kracht en talenten, om een leider in de gemeenschap te zijn, en om te weten hoe ze met bepaalde situaties kunnen omgaan. We willen ook dat ze zich ervan bewust worden dat ze zelf de mogelijkheden en kwaliteiten in zich hebben om economisch zelfstandig zijn.” En dat brengt ons op de volgende fase, die zich eigenlijk als vanzelf voordoet dankzij die eerste belangrijke stap. Giselle: “We hebben als Talentos een belangrijk voordeel. De mannen kennen ons en vertrouwen ons als een organisatie die met de kinderen werkt. Daarom krijgen de vrouwen toestemming om naar ons toe te komen. Nu willen we veilige plekken creëren waar we met de vrouwen kunnen werken aan het uitwisselen van hun ervaringen, waar ze voor elkaar kunnen zorgen en waar hun zelfvertrouwen en zelfrespect kunnen groeien. Het doel is dan dat de mannen hun vrouwen en dochters ook anders zullen gaan zien, meer als gelijken.”

Samenwerking

Het was de eerste samenwerking tussen Talentos en Vastenactie en Giselle was er aangenaam door verrast: “Jullie waren oprecht geïnteresseerd in de Wichí en jullie wilden dat het project echt iets voor ze zou opleveren,” zegt ze. “Jullie richtten je op de mensen in plaats van op het geld. Dat is een groot verschil met andere NGO's en dat heeft me erg geraakt. Jullie daagden ons daarmee ook uit om stappen extra te zetten.”

Er was nog een ander aspect van de samenwerking waarmee Giselle blij was: “We voelden ook de vrijheid om te werken zoals wij en de betrokken gemeenschappen wilden. Jullie waren echt op zoek naar een gelijkwaardige samenwerking en legden geen begrenzings op of stelden een bepaalde aanpak verplicht. Dankzij de ruimte die we kregen om mee te bewegen met de gemeenschappen en hun behoeftes, konden we bijvoorbeeld de veilige plekken voor de vrouwen creëren en was er ook ruimte voor een afsluitende activiteit bij de lessen. We hebben de deelnemende scholen gevraagd om het project af te sluiten met het ontwerpen en maken van een muurschildering. Dat was een enorm succes, omdat het de leraren en kinderen motiveerde om over het onderwerp na te denken en te praten met elkaar.”

“Vastenactie opende een deur,” constateert Giselle. “Dit was er eerst niet! Nu hebben we contact met veel Wichí-vrouwen. Ze willen meer veilige plekken én ze willen deze plekken vasthouden.” Deze eerste stap geeft ons een grote verantwoordelijkheid vindt Giselle: “De deur moet open blijven! Zodat de vrouwen blijven komen en stap voor stap antwoorden krijgen, een weg vinden uit deze gewelddadige situatie. Daarom zijn die veilige plekken zo belangrijk. Het is belangrijk dat de vrouwen antwoorden vinden en ook instrumenten in handen krijgen om hun eigen pad te kunnen volgen.”

Interview Giselle Rivera Reyes

Mensen onderweg

In 2023 keken we tijdens de Vastenactie-campagne naar 'migratie', oftewel: naar mensen die al dan niet gedwongen hun huis verlaten.

Sommige mensen slaan op de vlucht vanwege oorlog, natuurrampen of omdat een overheid of groot bedrijf zijn oog heeft laten vallen op de kostbare grond waar ze leven. Anderen vertrekken in de hoop op een beter inkomen of een beter leven ergens anders. We maakten tijdens de vastenperiode van 2023 kennis met Awut en Ajak uit Zuid-Soedan. De twee weduwes kenden elkaar niet toen ze hun huizen en echtgenoten verloren in de gewelddadige burgeroorlog van Zuid-Soedan. Ver van de dorpen waar ze vroeger woonden, werken ze hard om iets nieuws op te bouwen.

Dagen onderweg

Toen haar man in de oorlog was gedood, vluchtte Awut met acht kinderen, weg van het geweld, op zoek naar een veilige haven. Een barre tocht door de

bush bracht hen in het stadje Malek aan de Witte Nijl. Ze werd daar met open armen ontvangen en kreeg een eigen stuk land. Awut praat niet graag over deze tijd. Op de vlucht in de gevaarlijke wildernis stond ze doodsangsten uit, voor haarzelf en voor haar kinderen. 'Het was vreselijk om te moeten vluchten,' vertelt ze. 'We leden honger en dorst in de bush. Dagenlang zaten we onderweg zonder eten en drinken.'

Veel hadden de mensen in Malek niet te delen, toen Awut en haar familie aankwamen. Het was maart, bekend als een 'hongermaand'. De oogst van vorig jaar loopt dan op zijn eind, maar de nieuwe is nog niet volgroeid. Wat er nog over was, deelden de bewoners echter met de weduwe en haar kinderen. 'We leefden van wilde vruchten,' herinnert Awut zich die moeilijke periode. 'Toen kwam de lokale partner van Vastenactie, die bood hulp en dat veranderde ons leven. De bewoners van Malek gaven me een stuk land en van de hulporganisatie kregen we zaden. Nu plant ik mijn eigen gewassen. Met hard werken kan ik mijn familie onderhouden. Sterker nog: we kunnen wat sparen en we lenen inmiddels zelf geld uit aan de gemeenschap.'

Vriendinnen

Al snel kon Awut de steun en liefde die ze zelf kreeg, doorgeven aan anderen. Zoals aan Ajak, die met zeven kinderen terugkeerde naar haar geboortedorp Malek, omdat haar man in de oorlog ernstig gewond was geraakt. Hij overleed uiteindelijk aan zijn verwondingen. Awut zag een kans om te helpen, zoals ze zelf ook was opgevangen. 'Awut verwelkomde ons en gaf ons een plek vlak naast die van haar,' vertelt Ajak. 'Vanaf de eerste dag zorgde zij dat we genoeg te eten hadden. We mochten zelfs haar borden en bestek gebruiken. Zelf had ik helemaal niets, totdat zij ons hielp.'

Toeval bracht de twee vrouwen bij elkaar, want ze komen uit verschillende regio's van Zuid-Soedan. Hun achtergrond verschilt, maar werden goede vriendinnen. 'Ik ben haar dankbaar,' zegt Ajak. 'Ze heeft me erdoorheen gesleept toen mijn man erg ziek was en ik niets meer had. Ze gaf me een slaapplek en zorgde voor mijn familie tot ik dat zelf weer kon. Nu zitten we vaak samen en praten we over het leven. We delen veel. Als zij het moeilijk heeft, kan ik haar opvrolijken.'

En andersom. Ze is een heel goede vriendin geworden: we helpen elkaar.' Awut knikt instemmend. 'We delen alles,' zegt ze. 'En Ajak en ik doen ook alles met z'n tweeën. Doordat we samen ons land bewerken, kunnen we allebei voor onze familie zorgen. En we houden de kinderen hier veilig bij elkaar.' 'Als vluchteling is het slim om de handen ineen te slaan,' vindt Ajak. 'Samen overleven is makkelijker dan alleen.'

Het gaat dankzij de steun beter met de families, maar er blijven uitdagingen: 'Dankzij de nieuwe spaargroep konden we geld opzij leggen zodat de kinderen naar school kunnen,' vertelt Awut, 'maar we hebben door de droogte maar weinig kunnen oogsten. Om toch wat geld te verdienen, kopen we op de markt bij de rivier gedroogde vis, die we hier in de dorpen verkopen. Eén van ons gaat dan op pad om de vis te kopen en de ander zorgt voor de kinderen. En gelukkig kregen we extra erwten, sorghum en pinda's zodat we iets te eten hadden. We kregen ook zaden en gereedschap, zodat we na de mislukte oogst opnieuw konden beginnen.'

Wat deed Vastenactie?

Het project dat we steunden, richtte zich op mensen die ontheemd zijn en in kwetsbare omstandigheden verkeren in de deelstaat Warrap, de meest onderontwikkelde deelstaat van het land. Het doel was ervoor te zorgen dat de deelnemers na afloop in hun eigen levensonderhoud konden voorzien. De extreme droogte én de burgeroorlog in buurland Soedan – met een enorme stroom vluchtelingen als gevolg – zorgden weliswaar voor complicaties, maar de deelnemers aan het Vastenactie-project konden desondanks goede stappen zetten.

De 1500 deelnemers – overwegend vrouwen, waaronder vrouwen die ontheemd zijn en in kwetsbare omstandigheden verkeren als oudere vrouwen en vrouwen met een beperking – werden getraind in duurzame landbouw- en veeteeltmethodes zodat ze voldoende en gevarieerd voedsel voor hun familie kunnen verbouwen én voldoende zaaigoed overhouden voor het volgende seizoen. Door de droogte mislukten de oogsten echter en de families ontvingen daarom noodrantsoenen, bestaande uit erwten, sorghum en een lokale pindasoort, en zaad voor onder andere tomaten, okra, boerenkool, wortel en pompoenen. Er zijn 300 ossenploegen verdeeld en er zijn mensen getraind in basisbeginselen van de agro-ecologie, zodat ze hun kennis kunnen delen met de andere families.

Er was speciale aandacht voor de positie van vrouwen en meisjes, met als doel ze een volwaardige plaats te laten innemen in hun gemeenschap. De mannen werden daar uitdrukkelijk bij betrokken.

Om meer aandacht te vragen in Nederland voor de enorme migratiestromen wereldwijd, maakten we dit boekje, met daarin een aantal kengetallen én een aantal relevante voorbeelden van projecten op dit gebied die Vastenactie steunt.

Onze visie en missie

Wie zijn we?

Over de hele wereld leven mensen in armoede. Vaak zijn ze in een vicieuze cirkel beland van honger, slechte gezondheid, gebrekkige opleiding en nauwelijks kansen op een goed inkomen. Namens de Nederlandse bisschoppen wil Vastenactie daar iets aan doen. We doen dat in nauwe samenwerking met partners ter plaatse en met de Nederlandse katholieke gemeenschap. Samen steunen we mensen over de hele wereld bij het opbouwen van een waardig bestaan. Ongeacht hun etniciteit, geloofsovertuiging, sekse of afkomst. En we kunnen dit natuurlijk niet doen zonder de steun van tienduizenden donateurs, met wie we onze waarden delen en die ons vaak al jaren steunen.

Wat doen we?

We steunen jaarlijks zo'n 70 met name kleinschalige sociaaleconomische projecten in het buitenland. Daarvoor werven we in Nederland fondsen. God vraagt onze solidariteit met kwetsbare mensen. Daarom vragen we in Nederland ook aandacht voor de situatie van mensen in ontwikkelingslanden en voor de ongelijke verdeling van welvaart. Daarbij hoort ook aandacht voor een goed en rechtvaardig beheer van de aarde.

We voeren ieder jaar twee grote campagnes om geld in te zamelen. Dat doen we tijdens de vastenperiode (Vastenactie) en tijdens de adventsperiode (Adventsactie). Duizenden vrijwilligers van katholieke gemeenschappen helpen ons daarbij. We werken bijna altijd rechtstreeks met projectpartners in het buitenland én we zijn een van de grootste partijen in Nederland als het gaat om 'Eigen Doelen'. Dit zijn projecten waarvoor een Nederlandse stichting of organisatie fondsen werft en waaraan Vastenactie financieel bijdraagt.

Wat is een waardig bestaan precies?

Vastenactie wil mensen steunen bij het opbouwen van een waardig bestaan. Dat heeft voor ons allereerst te maken met zelfbeschikking, gelijkwaardigheid en onafhankelijkheid. Met erbij horen. Waardigheid betekent voor ons ook dat je beschikt over de mogelijkheden en middelen om op eigen benen te staan. Dat je naar school kunt. Je hebt werk met goede arbeidsvoorwaarden en goede arbeidsomstandigheden, zodat je voor je gezin kunt zorgen. Wij vinden dat waardigheid ook te maken heeft met je levensomstandigheden: je beschikt over voldoende en gevarieerd voedsel. Je hebt schoon drinkwater binnen bereik. Goede huisvesting. Eigenlijk gaat waardigheid dus over al die dingen die wij ook graag voor onszelf willen. En we vinden dat iedereen daar even veel recht op heeft.

Wat maakt ons anders?

We zijn katholiek en het katholiek sociaal denken is voor ons de basis van waaruit we werken. In de uitwerking verschillen we niet altijd van andere organisaties, maar ons vertrekpunt is dus wel anders. En omdat we deel uitmaken van het katholieke, wereldwijde netwerk kunnen we op plaatsen komen waar andere organisaties niet zo gemakkelijk komen. De partners waarmee we werken, maken namelijk vaak zelf deel uit van de lokale gemeenschap waarin ze werken of horen tot een religieuze organisatie die daar langdurig aanwezig is.

“

Vastenactie wil mensen steunen bij het opbouwen van een waardig bestaan.

Meisjes in de mijnen in DR Congo

Een onzeker en hopeloos bestaan

Ieder kind heeft recht op een gezond leven, op een opleiding en bescherming. Het klinkt vanzelfsprekend, maar toch zijn er tientallen miljoenen kinderen die niet of nauwelijks naar school gaan. In plaats van onbezorgd te spelen en te leren, maken ze lange dagen om wat geld te verdienen, vaak onder gevaarlijke en ongezonde omstandigheden. Ishara Chobowa en Florence Nabintu vertellen over hun jaren in de mijnen van DR Congo en hoe hun leven veranderde dankzij het Olame Centrum, onze lokale partner.

Ishara Chobowa (18) woont in DR Congo. Ze werkte als jong meisje in de mijnen om wat geld te verdienen voor haar familie: “Het was een ellendige en gevaarlijke tijd. Ik was erg getraumatiseerd door al het misbruik, het geweld en de vernederingen die ik heb meegemaakt in de mijnen. De andere meisjes en ik kregen heel weinig geld en daarvoor moesten we alles doen wat ons gevraagd werd, anders kregen we niets.” Het was niet alleen mentaal zwaar, maar ook fysiek vertelt Ishara: “Het was een onzeker en hopeloos bestaan. Ik was vaak ziek door seksueel overdraagbare infecties, maar we hadden geen keuze.”

“

Alle kinderen mogen kind zijn.

Ook Florence Nabintu (14) werkte in de mijnen in DR Congo: “Toen mijn vader werd vermoord door rebellen, namen zijn broers onze grond in bezit. We bleven met niets achter. Mijn moeder werd ziek door alle stress en mijn broertjes en ik moesten zelf zorgen voor ons levensonderhoud. We stopten met school en gingen suikerriet verkopen aan de mijnwerkers. Dat was voor mij en de andere jonge meisjes gevaarlijk en stressvol, omdat we constant het risico liepen dat we werden mishandeld of verkracht.”

Toekomstplannen

Ishara en Florence kwamen in contact met het Olame Centrum, de lokale partner van Vastenactie: “Ik kreeg persoonlijke begeleiding om mijn ervaringen te verwerken. Langzaam kreeg ik weer zelfvertrouwen,” aldus Ishara. “Dit vind ik echt het mooist aan het programma. De meeste meisjes die in de mijnen worden misbruikt, worden aan hun ellendige lot overgelaten, maar dankzij dit programma kon ik een andere weg kiezen.” Ook Florence kon dankzij de begeleiding in het Olame Centrum haar traumatische ervaringen verwerken: “Ik ga nu weer naar school en mijn moeder kan nu voor ons zorgen. Ze heeft hulp gekregen en houdt nu vee, ze heeft een moestuin en verkoopt de extra opbrengsten van haar werk op de markt.”

Ishara volgde een naai-opleiding en verdient nu haar geld met kleding maken. Haar grote droom is ooit een eigen naaiatelier te openen en andere meisjes naailes te geven. Florence wil later naar de universiteit: “Ik wil arts worden en mensen helpen die dat nodig hebben.”

Via Adventsactie konden 300 meisjes een opleiding volgen.

Kinderarbeid wereldwijd

Wereldwijd werken 160 miljoen kinderen als 'kinderarbeider': 63 miljoen meisjes en 97 miljoen jongens. Dat is bijna tien procent van de kinderen!

79 Miljoen kinderen doen gevaarlijk werk dat direct risico oplevert voor hun gezondheid en ontwikkeling. Denk aan kinderen die giftige gassen en fijnstof inademen in de mijnbouw of kinderen die groeistoornissen oplopen door zwaar, eentonig werk in fabrieken.

De afgelopen jaren is het aantal kinderen dat valt onder de definitie 'kinderarbeid' gestegen, nadat het jarenlang gestaag daalde. In 2000 ging het om 245.5 miljoen kinderen, in 2016 om 151.6 miljoen kinderen en in 2022 dus 160 miljoen. Oorlogen, crises en de coronapandemie stortten veel families in armoede waardoor kinderen moesten meehelpen om het gezinsinkomen te verhogen.

Hart tot hart-verbinding

Hoe goed je ook je best wilt doen, hoe open je ook probeert te zijn, soms zijn de verschillen in taal en in cultuur zo groot dat het gewoon heel moeilijk is om elkaar echt te begrijpen. Die les werd me extra duidelijk in Argentinië, waar ik met collega Alejandra in oktober 2023 een aantal inheemse partners bezocht. Concepten als 'werken voor geld' of 'land als eigendom', het zijn lang niet overal vanzelfsprekende uitgangspunten. En hoe moeten mensen die het woord 'eigendom' niet kennen, die 'ik' alleen verstaan in relatie tot de ander en waarvan gezegd wordt dat ze spreken met de wind en verhalen ontvangen van de vogels, in een westers georiënteerde samenleving passen? Een samenleving die de taal van de kolonisten spreekt, een samenleving met bankrekeningen, met hekken, internet, leerplicht, belastingplicht... En dat is misschien niet eens het moeilijkste. We zijn ons van veel zaken nauwelijks bewust, maar we handelen en oordelen wel volgens die onuitgesproken, voor ons vanzelfsprekende vooronderstellingen. En vervolgens leggen we die - meer of minder bewust - ook de ander op. Ik denk bijvoorbeeld aan het begrip 'ik' dat voor mij een wezenlijk andere betekenis heeft dan voor inheemse mensen in Argentinië. Zij kennen een woord dat zich ongeveer vertaalt als 'ik-tot-jou', maar er is geen woord voor een individueel 'ik', als een op zichzelf staande entiteit. Ik denk ook aan de 'van hart tot hart'-verbinding waar onze partner Walter Barraza over sprak. Daar begint het dus. En dat is echt veel gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Margot de Zeeuw

Communicatie

Laudate Deum

De paus heeft een punt! Maar ik wou dat het een komma was...

Ik keek er erg naar uit: de publicatie van de Apostolische Exhortatie van paus Franciscus. Beloofd was ons een aanscherping van Laudato Si, zijn beroemde encycliek over de manier waarop wij met onze wereld omgaan. De paus zou de urgentie benadrukken om nu echt in beweging te komen voor ons klimaat en de wereld.

De titel werd Laudate Deum, naar een uitspraak van de heilige Franciscus: "Loof God om al zijn schepsels". En hij begon prachtig. Een brief is voor alle mensen van goede wil. Niet alleen katholieken, niet alleen christenen. Iedereen.

Op 4 oktober 2023 verscheen de pauselijke brief 'Laudate Deum', een vervolg op de eerdere klimaatencycliek Laudato Sí. We hebben op verschillende manieren aandacht besteed aan de publicatie van Laudate Deum. Directeur Marc Bollerman schreef een persoonlijke reactie op de nieuwe tekst bijvoorbeeld. Daarnaast werkten we mee aan een goed bezocht webinar, georganiseerd door de Laudato Sí Alliantie Nederland.

De wereld als voorraadkast

De paus is kristalhelder in de brief over hoe het er voorstaat in onze wereld. In iets meer dan 70 (genummerde) alinea's beschrijft hij met grote gedrevenheid hoe de wereld gevangen zit in een denken dat we de problemen van de klimaatcrisis kunnen oplossen met slimme technische oplossingen. En dat we daarom impliciet ook denken dat we voor een belangrijk deel wel door kunnen leven op de manier zoals we nu leven, omdat er heus wel een oplossing komt. We gebruiken de wereld als voorraadkast en sluiten onze ogen voor de gevolgen daarvan voor die plekken op de wereld waar we die voorraadkast plunderen. Veel van de projecten die Vastenactie steunt, gaan precies hierover.

Ik word geraakt als de paus beschrijft dat er geen eenduidige oplossingen meer zijn. De wereld is te complex geworden. En dat het uitblijven van oplossingen direct leidt tot meer lijden, meer ongelijkheid en meer armoede en onzekerheid voor enorme groepen mensen.

Geen cultuuromslag zonder een persoonlijke verandering

De paus spreekt over COP. De jaarlijkse grote internationale conferentie over het klimaat, waar de wereldleiders verandering kunnen afspreken. Het is jaar op jaar een kans om het goede te doen. En jaar op jaar sterft dat in schoonheid. De paus pleit voor harde afspraken en een duidelijk beleid voor wat er moet gebeuren als die niet worden nagekomen. Want het is bijna te laat. Het is goed dat de paus dit zegt. Echt. Het telt als iemand als hij zo expliciet spreekt. Maar ik mis iets. Iets

fundamenteels in mijn ogen. De paus eindigt met een oproep dat echte blijvende verandering vraagt om een cultuuromslag. Om een andere manier van leven, een andere manier van met de wereld omgaan. En hij zegt: geen cultuuromslag, zonder een persoonlijke verandering. Wij zijn het die moeten veranderen. Niet alleen de politiek en de wereldleiders. Wij. Jij en ik. Het zijn de kleine veranderingen in het handelen van talloze gewone mensen samen, die uiteindelijk de wereld veranderen.

En dan eindigt de brief. Een beetje dreigend zelfs.

“Prijs God, is de titel van deze brief. Want als mensen beweren Gods plaats in te nemen, worden ze hun eigen ergste vijanden.”

Ik voel de niet uitgesproken komma. Een komma die oproept om me uit te spreken. Een komma die me uitdaagt om mezelf te vragen wat mijn kleine bijdrage is. Een komma die me helpt om te luisteren naar de stem van velen – wereldwijd – die dag in dag uit leven met de uitdaging om om te gaan met klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Een komma die vanuit het hart van de katholieke traditie vraagt om bekommernis om elkaar, om de wereld, om “alle schepsels”. Pas als we dat doen mogen we een punt zetten wat mij betreft.

Marc Bollerman

Directeur Vastenactie

Gelukkig om in Nederland te wonen

Ik denk dat mijn grootste leermoment dit jaar is geweest dat ik, nu ik zelf moeder ben geworden, ik me pas écht beseft hoe gelukkig we mogen zijn om in Nederland te wonen. Met een veilige bevalling, goede gezondheidszorg, een werkend vaccinatieprogramma, kinderopvang etc.

Femke Wiltenburg

Donateurs

Webinar Laudate Deum

Op 3 november organiseerde de Laudato Sí Alliantie Nederland in nauwe samenwerking met alliantie-leden Socires en Vastenactie een webinar over de nieuwe brief van de paus. Marc Bollerman presenteerde de kern van de exhortatie, waarna de bisschop van San Marcos (Guatemala) hierop reflecteerde. Pieter Hemels vertelde over de omslag van zijn organisatie naar toekomstbestendig en Carla Dik-Faber verkende met ons wat wij in Nederland kunnen met Laudate Deum. Het webinar is via de website van de Laudato Sí Alliantie Nederland terug te kijken.

Laudato Sí Instituut opgericht

Op 1 december 2023 richtten Socires en de Radboud Universiteit het Laudato Sí Instituut op. Vanuit een 'integrale visie' op ecologie werken de medewerkers graag over de grenzen van religie, wetenschap en maatschappij. Tijdens de oprichtingsbijeenkomst werd het belang van de dialoog extra onderstreept: 'Een echte doorbraak in de duurzame transitie komt er alleen als je de tegenkrachten kent', zegt Laudato Si'-onderzoeker Gerard Kuperus. 'Daarom staat of valt alles met de kwaliteit van de dialoog.'

De wereld werd groter én kleiner en dichterbij

Mijn eerste contact met de vrijwilligers van de Eigen Doelen maakte diepe indruk. Het was op de dag waarop de Eigen Doelen gepresenteerd werden. De verhalen en ervaringen van vrijwilligers met mensen en projecten ver weg. Het maakte mijn wereld groter, omdat je de persoonlijke verhalen van mensen hoort die contact hebben met landen elders en tegelijk kleiner en dichterbij omdat deze mensen bij jou in de zaal zijn.

Suzanna Louwerse

Relatiebeheer parochies

CIDSE-leden werken samen voor een betere wereld

Vastenactie is al een aantal jaar lid van CIDSE (Coopération Internationale pour le Développement et la Solidarité): een samenwerkingsverband van 18 katholieke organisaties op het gebied van ontwikkelingssamenwerking uit Europa en Noord-Amerika.

De meeste van die organisaties zijn in hun land verantwoordelijk voor de campagne in de vastentijd en zijn belangrijke samenwerkingspartners voor Vastenactie. Zo sluiten we regelmatig aan bij projecten van CAFOD (Engeland en Wales) of Trócaire (Ierland) en onze hongerdoeken worden ontwikkeld door Miserior (Duitsland).

CIDSE is echter in de allereerste plaats een plek waarin we samenwerken als het gaat om belangenbehartiging en beleidsbeïnvloeding. Samen staan we immers sterker als we zaken waar we ons zorgen over maken onder de aandacht van bijvoorbeeld de politiek in Europa willen brengen.

Voor Vastenactie is CIDSE ook een belangrijk kenniscentrum. In de ontmoetingen met onze collega's uit andere landen leren we veel als het gaat om systeemverandering, landrechten, klimaatrechtvaardigheid of het verantwoord omgaan met de schepping. Vastenactie kan daarin de verhalen van onze partners wereldwijd inbrengen. Van onze collega's horen we op onze beurt wat zij tegenkomen in hun werk.

In principe heeft elk land één lid in CIDSE. Nederland was daar een uitzondering op. Onze zusterorganisatie Cordaid was al lid, maar omdat zij hier niet de vastencampagne verzorgen, is Vastenactie gevraagd om als 'aspirantlid' aan te schuiven. In 2023 is het besluit genomen dat de statuten zo worden aangepast dat Vastenactie als volwaardig lid meedoet. Voor het werk van Vastenactie is de inbedding in een groot internationaal netwerk van grote waarde. Met elkaar is de impact van onze inzet aanzienlijk groter en kunnen we echt samen bouwen aan een betere wereld.

Op www.cidse.org leest u meer over het werk van CIDSE.

Het katholiek sociaal denken

Het katholiek sociaal denken is een belangrijk fundament onder ons werk. Dit gedachtegoed wordt wereldwijd omarmd en gaat uit van vier centrale begrippen: menselijke waardigheid, solidariteit, subsidiariteit en het 'bonum commune'.

Ieder mens is van waarde en iedereen telt mee. Volwaardig kunnen meedoen in je gemeenschap is een essentiële voorwaarde voor een waardig bestaan. Vanuit een liefdevolle, respectvolle omgang met elkaar, voelen we ons solidair met mensen over de hele wereld.

Die solidariteit betekent voor ons dat we naast mensen willen staan die dat nodig hebben en hen steunen bij het opbouwen van een waardig bestaan. Solidariteit vraagt om het je uitspreken voor de ander. Het vraagt ook om het steeds weer opnieuw vertellen en benoemen wat ons bindt en samenbrengt. Het daagt ook uit om er geen genoegen mee te nemen dat mensen gekwetst of uitgesloten worden. Daarbij vinden we het belangrijk dat de verantwoordelijkheid bij de mensen in de lokale gemeenschap moet liggen. Dat is wat wordt bedoeld met subsidiariteit: mensen weten zelf het beste wat ze nodig hebben om een goed leven te kunnen leiden. Zo komen talenten het beste tot ontplooiing en bouwen mensen zelf aan hun gemeenschap. Met mensen die zo in het leven staan, werken we graag samen. Het vierde begrip uit het katholiek sociaal denken is het 'bonum commune'. Dat

mag je vertalen als het goede samenleven. Goed samenleven sluit niemand uit; iedereen telt volwaardig mee. Ook de mensen die nu in de marge leven of op de een of andere manier buiten de boot vallen. Het goede samenleven gaat dus over oog en oor hebben voor kleine mensen en kleine verhalen. Over hoe je kleine mensen kunt laten bloeien. Door voldoende eten, scholing, goede huisvesting, kleding, werk, onderwijs. Maar ook door gewetensvrijheid, vrijheid van spreken, van godsdienst, van veelkleurig mens zijn. En door te garanderen dat mensen het recht hebben om zich te organiseren, te doen wat goed is. Het goede samenleven is dus niet de 'beste' samenleving (want dat is een oordeel van een deel van het geheel), maar een samenleving die niet uitsluit, waar mensen inschikken om ruimte te maken voor een ander. Waar ook de gemarginaliseerden een plek hebben.

Projecten

Jaarlijks steunt Vastenactie tientallen projecten over de hele wereld. De meeste van die aanvragen bereiken ons rechtstreeks. Inhoudelijk variëren de aanvragen van echte noodkreten rond voedsel of gezondheidszorg, tot slim doordachte projecten die proberen op langere termijn te bouwen aan een meer positief toekomstperspectief. Vastenactie zou de meeste ervan willen steunen, maar we kunnen niet alles. Daarom maken we weloverwogen keuzes.

De projecten die we steunen zijn kleinschalig – onze gemiddelde bijdrage is onder de 25.000 euro - met een looptijd van één jaar en vooral sociaal- en/of economisch van aard. Ze zijn gericht op de concrete noden van de lokale gemeenschap. De afgelopen jaren steunen we ook regelmatig projecten op het gebied van (mensen)rechten en belangenbehartiging en maken we ook op andere punten een ontwikkeling door. Zo kijken we meer naar de duurzaamheid van de projecten die we steunen. We richten ons primair op kwetsbare groepen en steunen projecten die juist

hen helpen bij het verbeteren van hun positie. We willen mensen en gemeenschappen versterken, liefst op zo'n manier dat de projecten die we steunen bijdragen aan een fundamentele verandering in de levens van mensen – niet in de laatste plaats vrouwen, kinderen en jongeren – zodat ze meer zeggenschap hebben over hun eigen leven en toekomst. De projecten die we steunen zijn verspreid over Afrika, Azië, Latijns-Amerika en het Midden-Oosten. Sinds het begin van de oorlog in Oekraïne steunen we ook in dat Europese land projecten. In 2023 zijn in totaal 72 projecten gecommiteerd in 31 landen voor 1.656 duizend euro. Daarnaast is er € 105.000 gereserveerd voor projecten die in 2024 worden uitgevoerd.

PROJECTEN

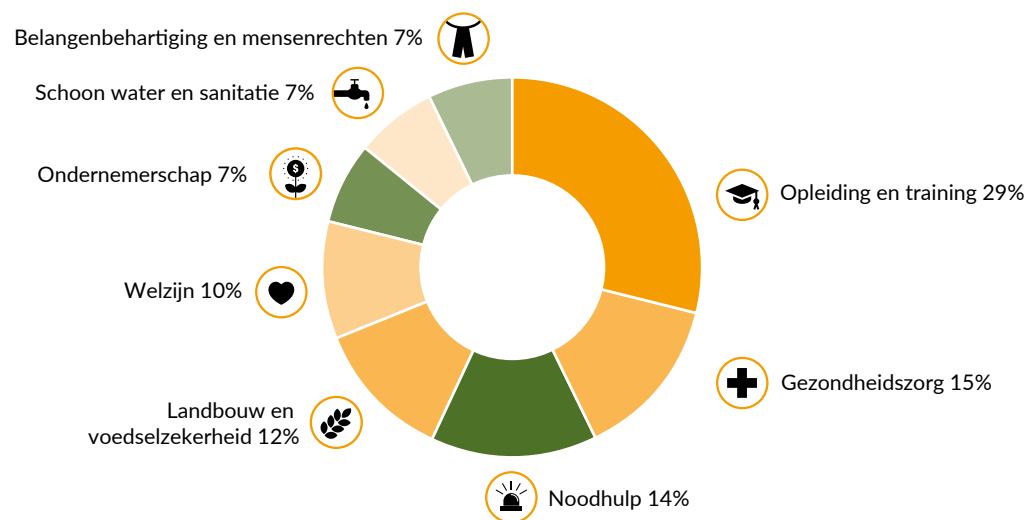
(bedragen x €1.000)

Jaar	Aantal projecten	Bedrag	Gemiddeld bedrag/project	Aantal afgewezen projecten
2023	72	1.656	23	174
2022	80	1.959	25	187
2021	70	1.547	22	152
2020	76	1.785	23	143
2019	66	1.809	27	89

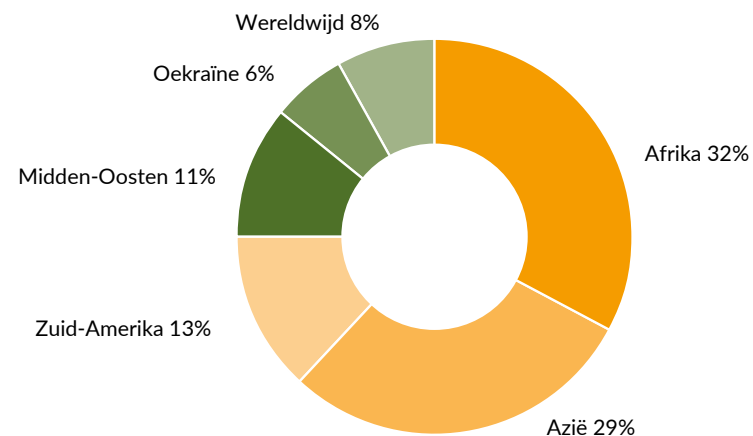
We hebben in 2023 10% projecten minder gesteund dan in 2022; het totale bedrag dat we aan projecten hebben uitgegeven is met 16% gedaald. Dit komt met name door de noodhulpcampagne voor Oekraïne, die in 2022 groter in omvang was dan in 2023 en de reservering voor de projecten die starten in 2024.

In 2023 kenden we bij tien projecten € 40.000 of meer toe. Onze maximumbijdrage aan een project is € 50.000. Liever steunen we kleinere projecten. Regelmatig verzoeken we daarom partners hun budget wat naar beneden bij te stellen. Veertien projecten dienden een aanvraag in van minder dan € 10.000. De rest, 48 projecten, ontving een bedrag tussen de € 10.000 en € 40.000.

VERDELING PROJECTEN OVER WERKVELDEN

VERDELING PROJECTEN OVER CONTINENTEN

Vier hoofdfondsen

HOOFDFONDSEN MET AANTAL PROJECTEN EN TOTAALBEDRAGEN

(bedragen x €1.000)

Hoofdfonds	Aantal projecten	Totaalbedrag	Gemiddeld bedrag/project
Vastenactie Algemeen	40	938	23*
Vastenactie Eigen Doelen	20	312	16
Adventsactie	2	70	35
Noodhulp	10	336	34
Totaal	72	1.656*	23

* Daarnaast is een bedrag gereserveerd van € 105.000 voor projecten die starten in 2024.

Vastenactie Algemeen

In 2023 hebben we 40 projecten onder Vastenactie Algemeen gefinancierd. Onder Vastenactie Algemeen valt daarnaast de bijdrage aan het Fonds Mondiale Vorming. Deze uitgaven zijn met name gericht op het ondersteunen en versterken van de missionaire infrastructuur van de Nederlandse bisdommen. Ook de projecten van het Bisdommenfonds vallen onder Vastenactie Algemeen. De Nederlandse bisdommen ontvingen € 17.835 per bisdom, te besteden aan kleine projecten die rechtstreeks bij de bisdommen binnenkomen. Na ontvangst van de rapportage kunnen we vaststellen hoe het geld is besteed.

Vastenactie Eigen Doelen

Particuliere Initiatieven kunnen een projectvoorstel indienen bij Vastenactie Eigen Doelen. Bij een Eigen Doel is altijd een Nederlandse katholieke parochie betrokken die in de vastentijd actief campagne voert voor dit project. Vastenactie subsidieert vervolgens maximaal 50% van de actieopbrengst. Bij bouwprojecten is dit 30%. In totaal zijn er 20 nieuwe Eigen Doelen projecten gecommiteerd in 2023. Dit is een kleine stijging ten opzichte van 2022.

In totaal haalden de parochies in 2023 € 223.868 op voor hun Eigen Doelen. Dit bedrag ligt fors hoger dan in 2022. Vastenactie heeft daarop een subsidie van € 88.208 euro gegeven. Veel parochies haalden meer op dan vooraf gehoopt. De meeropbrengsten zijn deels besteed aan uitbreidingen van de gesteunde projecten en deels ten goede gekomen aan projecten die minder inzamelden dan gehoopt. Daarnaast werd een project uit 2022 alsnog afgerond. Dit project slaagde er in 2022 niet in het benodigde bedrag bijeen te brengen.

Eigen Doelen workshops

In september 2023 werden de Eigen Doelen workshops gehouden. Er was dit jaar bijzondere aandacht voor valkuilen: soms gaat er met alle goede bedoeling toch iets mis, of stopt de communicatie tussen Nederland en de lokale partner in het buitenland. Hoe ga je daar dan mee om? Een Eigen Doelenhouder kwam dit thema aan de hand van persoonlijke nare ervaringen toelichten. Dit moedige verhaal stond centraal op de dagen om zo anderen te behoeden voor vergelijkbare ervaringen.

Adventsactie

Vanuit het fonds Adventsactie steunden we in 2023 twee projecten rond kinderarbeid in DR Congo en Bangladesh. U leest er meer over elders in dit jaarverslag. We merkten dat vooral de verhalen over de omstandigheden waarin kinderen moeten werken in de kobaltmijnen in DR Congo veel indruk maakten. Het is indringend om je te realiseren dat de westerse honger naar grondstoffen als negatief resultaat heeft dat veel kinderen in dit land niet de jeugd krijgen die je ze gunt en dat het dus belangrijk is om – naast het streven naar meer duurzame mijnbouw – ook te investeren in de ondersteuning van kinderen en hun families.

Noodhulp Syrië/Turkije en Oekraïne

Met het uitbreken van de oorlog in februari 2022 ontstonden er in Oekraïne initiatieven van burgers die hun landgenoten te hulp schoten. Denk aan opvang van vluchtelingen, distributie van voedsel en medicijnen en het evacueren van mensen uit oorlogsgebied. Via onze netwerken wist een aantal van deze initiatieven de

weg naar Vastenactie te vinden. Een deel van het geld dat voor Oekraïne werd ingezameld in 2022, hebben we in 2023 ingezet om de mensen daar te kunnen blijven steunen. Eind 2023 sloten we deze noodhulpcampagne af. We mochten daarvoor in totaal sinds het begin van de campagne in maart 2022 een bedrag van € 399.000 ontvangen, dat we volledig hebben ingezet voor projecten in Oekraïne. Op 6 februari werden Turkije en Syrië getroffen door een verwoestende aardbeving, gevolgd door talloze kleinere bevingen. Het dodental is opgelopen tot meer dan 50.000. De achterban van Vastenactie kwam snel in beweging om in beide landen te hulp te schieten. Via ons netwerk lukte het om ook de slachtoffers in Syrië te bereiken. Door de vanwege de oorlog nog immer gesloten grens met Turkije waren zij lastiger te bereiken. Om de projecten te kunnen bekostigen hebben de Nederlandse parochies gecollecteerd. Samen met donaties van particuliere gevers zamelden we zo € 205.000 in, dat we verdeeld over zes projecten hebben kunnen inzetten voor noodhulp. De campagne is eind 2023 afgesloten. Het kleine bedrag dat overbleef is ingezet voor andere projecten rond vluchtelingen in die regio, bijvoorbeeld in Libanon.

Uitvoeringspartners

Vastenactie financiert veel verschillende uitvoeringspartners, waarvan de meeste uit het katholieke netwerk komen. We beoordelen iedere uitvoeringspartner op zijn professionaliteit en ervaring en vragen bij ieder project een aanbevelingsbrief van de lokale bisschop of een andere relevante relatie uit het lokale katholieke netwerk. In het bijzonder steunden we enkele projecten via twee nationale caritasorganisaties: CAFOD (Engeland en Wales) en Trócaire (Ierland).

Afwijzingen

In 2023 heeft de projectencommissie 174 projectvoorstellen in behandeling genomen die uiteindelijk zijn afgewezen. Dit getal is een fractie lager dan de 187 afgewezen projecten in 2022. Er is in 2023 geen bezwaar gemaakt tegen afwijzing. Daarnaast ontvangt Vastenactie nog vele tientallen verzoeken om steun die niet in behandeling worden genomen, bijvoorbeeld omdat ze niet aan de minimum eisen voldoen of slechts bestaan uit een bedelbrief zonder toelichting.

Veel voorkomende redenen voor afwijzing zijn:

- slecht uitgewerkte projectvoorstellen;
- te grootschalige projecten, al dan niet met hoge bouwkosten;
- economische projecten met ontbrekende of slecht uitgewerkte bedrijfsplannen;
- aanvragen voor individuele ondersteuning voor bijvoorbeeld studie of levensonderhoud;
- administratieve redenen, bijvoorbeeld omdat we geen reactie ontvangen op een verzoek om nadere informatie.

Helaas zijn er bij de genoemde 174 projecten ook projecten die op zich zelf het waard waren om gesteund te worden. Omdat Vastenactie maar over beperkte middelen beschikt, zijn we genoodzaakt keuzes te maken. De afweging wordt gemaakt in de projectencommissie, die jaarlijks vier keer samenkomt om alle aanvragen die in behandeling zijn genomen, te beoordelen.

Netwerken

Vastenactie is lid van verschillende netwerkorganisaties. In Nederland zijn we lid van Partos, de brancheorganisatie voor ontwikkelingsamenwerkingsorganisaties. Partos doet veel aan beleidsbeïnvloeding op politiek vlak en ontwikkelt instrumenten die Vastenactie ook kan gebruiken voor haar werkzaamheden.

In Nederland zijn we ook lid van de Laudato Sí Alliantie, die zich als taak stelt om duurzame ontwikkeling en het gedachtegoed van Paus Franciscus onder de aandacht te brengen. Ook zijn we lid van het VKMO (Verband van Katholieke Maatschappelijke Organisaties), waarin netwerken en onderlinge ondersteuning voorop staan.

Vastenactie is lid van CIDSE: een netwerk van 18 katholieke organisaties uit Europa en Noord-Amerika, die zich inzetten voor sociale rechtvaardigheid wereldwijd. Tenslotte neemt Vastenactie deel aan CIGS: een netwerk van Europese organisaties die met elkaar gemeen hebben dat ze doelen van particuliere organisaties steunen. Bij Vastenactie zijn dat de Eigen Doelen van parochies.

Alle leven is waardevol

Dit jaar mocht ik de Eigen Doelen projecten van de parochies begeleiden en dat vond ik super leuk. Ik ontmoette daardoor heel boeiende mensen, die allen hart voor de ander hebben en manieren zoeken, samen, om iets voor anderen te doen. Heel inspirerend om naar parochianen en contactpersonen te luisteren en hun verhalen te lezen. Zelf ben ik op werkreis geweest en heb enkele Eigen Doelen projecten bezocht. Het was onverwacht positief om te zien hoeveel meer er vaak achter een project schuilgaat, hoeveel meer ter plekke gedaan wordt met onze steun. Het project dat we op papier lezen is vaak slechts een fractie van wat er werkelijk gedaan wordt. Echt heel leerzaam.

Ook heb ik inheemse gemeenschappen bezocht die heel hard sámen proberen te overleven, dat wil zeggen: samen met de mens en alles wat er leeft in hun omgeving. In hun opvatting is elke vogel, elke boom, elk mens even waardevol voor ons allemaal en in hun levenswijze zie je dat overal terugkomen. De natuur, het universum buiten hen, is ook in hen, zo is alles in balans en alles wat leeft heeft elkaar nodig. Dat leerde ik van onze partners Wichí's en Tonokotes en ook van de Mapuches, die vechten voor hun rechten en voor de rechten van de natuur, hun natuurlijke thuis....

Alejandra Slutzky

Projecten

Aardbeving Syrië en Turkije

Voedsel en onderdak voor slachtoffers

Begin februari 2023 schokte de zware aardbeving in Turkije en Syrië de wereld. Razendsnel kwam de hulp voor de talloze slachtoffers op gang. Ook de Nederlandse katholieke gemeenschap schoot te hulp. Parochies, congregaties en gelovigen brachten samen € 213.780 bij elkaar. Daar zijn verschillende initiatieven mee gesteund die zorgen voor eerste noodhulp: voedsel, dekens, onderdak en eerste hulp. Vastenactie en Missiebureau Roermond coördineerden de gezamenlijke collecte in de Nederlandse Kerkprovincie.

Op 6 februari zorgden een zware aardbeving, gevolgd door talloze naschokken, voor een onvoorstelbare ramp in het grensgebied tussen Turkije en Syrië. Meer dan 50.000 mensen overleden; tienduizenden raakten gewond. Volgens de Wereld Gezondheidsorganisatie werden zo'n 23 miljoen mensen getroffen door de aardbeving.

De Nederlandse katholieke gemeenschap toonde zich onmiddellijk solidair: in de kerken werd gebeden voor de slachtoffers en in alle bisdommen werden collectes georganiseerd om lokale charitasinitiatieven te kunnen steunen die zorgen voor eerste noodhulp. Vastenactie en het Missiebureau Roermond werkten hierin nauw

samen en konden zo alle Nederlandse parochies bereiken. In totaal beantwoordden 269 parochies en 9 congregaties de oproep om de mensen in Syrië en Turkije te hulp te schieten. Ook een groot aantal particuliere donateurs maakte geld over. De Nederlandse katholieke gemeenschap haalde in totaal € 213.780 op.

Voedsel, dekens en eerste hulp kits

Met de opgehaalde gelden is onder andere het werk van Pro Terra Sancta gesteund, die dat in samenwerking met de Franciscaanse broederschap heeft uitgevoerd. In West-Aleppo werden families opgevangen die hun huis kwijtraakten – het ging om ongeveer 2500 mensen. Verder werden dekens en eerste hulp kits uitgedeeld in drie

speciaal ingerichte centra in het oosten van Aleppo. Daar zijn ruim 1500 families mee bereikt. Er werd ook een soepkeuken ingericht, waar zeven koks en 20 vrijwilligers drie keer per dag een warme maaltijd uitreiken. In Latakia werd een keuken geopend waar drie koks en 15 vrijwilligers maaltijden verzorgden voor ouderen.

Naast Pro Terra Sancta is onder andere de katholieke parochie in Antakya (Antiochië) gesteund. Zij vingen 340 families op in parochiecentra. Daarnaast hebben ze zich ontfermd over gezinnen die geen inkomen meer hebben, bijvoorbeeld door het wegvallen van de kostwinner of omdat het onmogelijk was geworden om het oude werk weer op te pakken. Ook het opvanghuis Beit el Nour in Beiroet ontving een bijdrage uit Nederland alsmede nog enkele kleinere initiatieven uit het netwerk van Vastenactie en het Missiebureau Roermond.

Bewustwording van kinderarbeid

Ik vind het schaamteloos dat kinderen levensgevaarlijk werk moeten verrichten in de mijnen voor onze economie, onze welvaart. Tienduizenden kinderen in DR Congo die worden ingezet en uitgebuit voor de winning van onder andere kobalt, voor oplaadbare batterijen. Onze Adventsactie over kinderarbeid heeft mij heel erg doen beseffen waar wij eigenlijk als rijke westerlingen aan bijdragen. Ik merk dat ik echt wel anders naar mijn gebruik van deze materialen ben gaan kijken nu ik weet dat er kinderen hiervoor moeten werken in erbarmelijke omstandigheden.

Carolien Hardendood

Communicatie

“

We verlangen allemaal naar vrede en verzoening, dichtbij en ver weg.

Een goed leven, een goede toekomst voor onze kinderen, daar zetten we ons samen voor in en ik ben vaak diep onder de indruk van de initiatieven en bijzondere acties die in onze geloofsgemeenschappen worden georganiseerd omwille van die onbekende ander. Daarom wil ik graag het gebed van Jesaja (Jes 1, 17) delen: 'Leer goed te doen; zoek het recht, houd tirannen in toom, kom op voor wezen, sta weduwen bij'. In deze geest en met dezelfde verlangen van gerechtigheid en vrede wens ik u veel leesplezier.'

Luis Vergara,
nieuwsbrief voor vrijwilligers,
nummer 1, 2023

Bewustwording

De spiritualiteit van het katholiek vasten en de adventsperiode, de uitgangspunten van het katholiek sociaal denken en de werken van barmhartigheid hebben een belangrijke plek in de campagnes. We willen ook laten zien hoe mensen 'ver weg' leven, tegen welke uitdagingen ze aanlopen, wat dat voor gevolgen heeft voor hun leven en hoe de projecten die we steunen hen helpen. Mensen in Nederland worden uitgenodigd actief deel te nemen aan de campagnes: niet alleen door geld te geven, maar door zich ook daadwerkelijk solidair op te stellen omdat Jezus ons dat heeft gevraagd.

Bewustwording parochies

Ieder jaar doen er zo'n 2500 parochievrijwilligers mee in Nederland met de campagne voor Vastenactie en/of Adventsactie. Het contact met de vrijwilligers verloopt voornamelijk via de relatiebeheerder parochies. In oktober 2023 is Suzanna Louwerse Luis Vergara opgevolgd. Vrijwilligers die zich hebben aangemeld, ontvangen regelmatig papieren en digitale nieuwsbrieven met actuele campagne-informatie, achtergrondverhalen, interviews en tips over campagnevoeren.

Voor de parochievrijwilligers organiseren we jaarlijks in november regionale startdagen om de Vastenactie-campagne een goede start te geven. We doen dat in nauwe samenwerking met de missiesecretarissen. In 2023 zijn er vier georganiseerd: voor het bisdom Groningen/Leeuwarden, een gezamenlijke startdag voor de bisdommen Den Bosch en Breda, een startdag voor bisdom Roermond en een gezamenlijke startdag voor de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Rotterdam. Vrijwilligers uit het aartsbisdom Utrecht konden een dag naar keuze bijwonen. In totaal bezochten ongeveer 150 vrijwilligers de startdagen.

Vrijwilligers maken tijdens de startdagen kennis met het Vastenactie-campagne-project en met het nieuwe campagnemateriaal. Ze kunnen dat via de website bestellen. Het gaat bijvoorbeeld om posters, flyers, vastenzakjes en het Handboek. In 2023 zijn er 1540 Handboeken besteld, dat zijn er enkele meer dan het jaar ervoor. Daarnaast kunnen de vrijwilligers hongerdoeken en Bouwstenen voor vieringen bestellen. De hongerdoeken nemen een eigen plek in in het aanbod voor parochies. Het zijn moderne kunstwerken, gebaseerd op een eeuwenoude traditie. Ze nodigen mensen uit na te denken over thema's die passen bij de vastenperiode.

De Bouwstenen voor vieringen zijn bedoeld om vrijwilligers op weg te helpen bij de voorbereiding van speciale vieringen in de vastenperiode. De kant-en-klare teksten, voorbedes en thematische overwegingen zijn vrij te gebruiken. Er is een lichte stijging ten opzichte van 2022 in het aantal bestellingen van de Hongerdoeken en Bouwstenen voor vieringen.

In 2023 hebben Vastenactie-medewerkers tien presentaties verzorgd in parochies in of buiten de vastenperiode. Dat kon bijvoorbeeld tijdens een vastenmaaltijd zijn of in een kerkviering of op een aparte (inspiratie)avond. Daarmee zijn ongeveer 400 mensen bereikt. Daarnaast is de campagnefilm met informatie over het campagneproject beduidend vaker dan in 2022 gebruikt door vrijwilligers in de parochie, namelijk 296 keer terwijl dit 130 keer was in 2022.

Vastenactie-lesmateriaal

Vastenactie biedt jaarlijks lesmateriaal aan voor basisscholen in de vastentijd. We ontwikkelen dat in samenwerking met uitgeverij Kwintessens. Met het lesmateriaal willen we katholieke basisscholen zo goed mogelijk ondersteunen bij de invulling van de vastentijd.

In 2023 introduceerden we de (nationale) doorgeefweken: een periode om iets van jezelf door te geven aan een ander. We noemden het bewust 'doorgeefweken' en niet 'geefweken': het woord doorgeven brengt immers tot uitdrukking dat je het niet zomaar van jezelf hebt. Als wij iets kunnen delen met anderen is dat ook omdat we zo bevoorrecht zijn dat er wat te delen valt. Het idee was simpel: spullen die de leerlingen niet meer gebruikten, konden ze op de 'doorgeeftafel' leggen. Wie iets nodig heeft, kan het van de tafel pakken. De tafel komt eerst in de klas te staan

en daarna in de buurt. Ook Awut en Ajak uit Zuid-Soedan konden allerlei spullen gebruiken om hun nieuwe leven op te bouwen. Omdat het lastig is spullen van de doorgeeftafel helemaal naar Zuid-Soedan te sturen, zamelden de leerlingen geld in voor spullen die gevluchte families, zoals die van Awut en Ajak, nodig hebben om een nieuw leven op te bouwen. Het lesmateriaal is 476 keer gedownload.

Vastenactie Theatershow

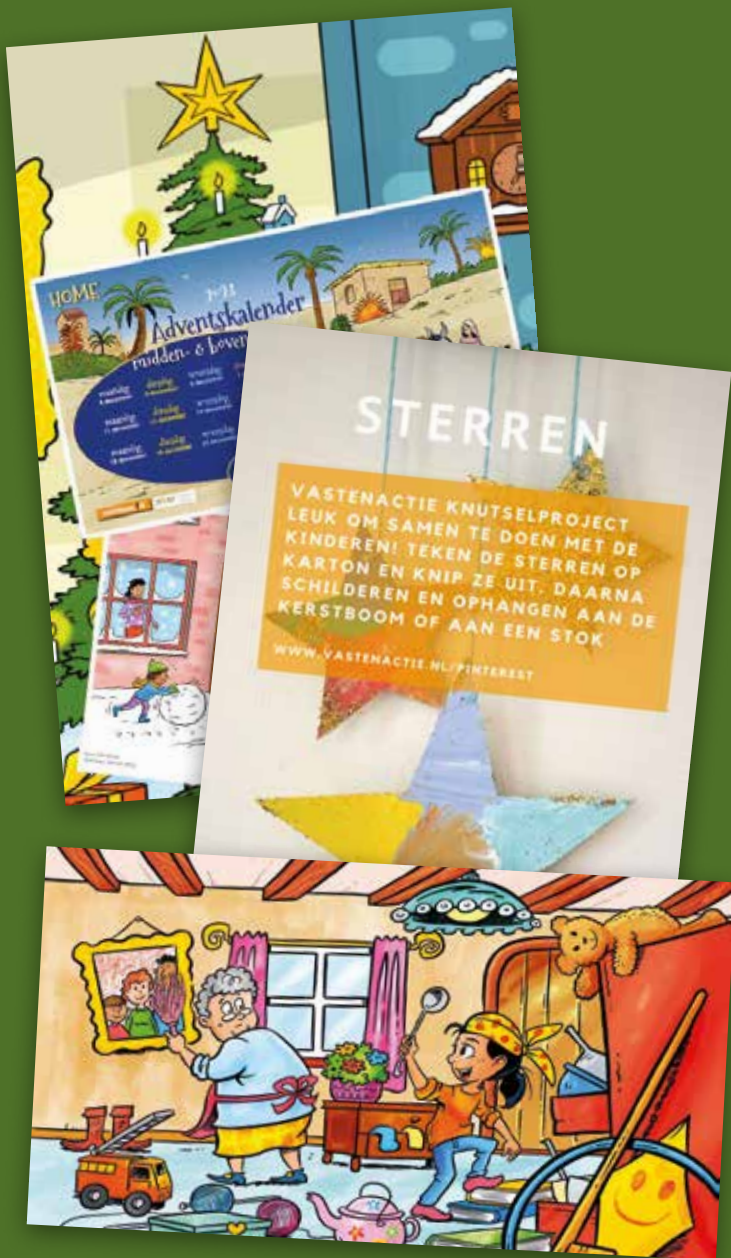
Ook in 2023 ging de Vastenactie Theatershow door het land. Dit keer was de titel 'Welkom'. Via een luchtige voorstelling met buikspreekpoppen, proefjes en goocheltrucs leerden de kinderen over migratie en vluchtelingen en het levensverhaal van Awut en Ajak, om vervolgens in actie te komen voor het campagneproject. We hebben op 43 basisscholen door heel Nederland voorstellingen verzorgd.

Adventslesmateriaal

In 2023 hebben we voor basisscholen voor de tweede keer een digitale adventskalender ontwikkeld in samenwerking met uitgeverij Kwintessens. De kalender bevatte liedjes, verhalen en opdrachtjes om in de klas op een eenvoudige manier invulling te geven aan de adventperiode. Ook is er aandacht besteed aan het thema en de projecten van Adventsactie: Alle kinderen mogen kind zijn. De leerlingen leerden dat er kinderen zijn die moeten werken in fabrieken of mijnen om geld te verdienen voor hun families en daardoor niet naar school kunnen, maar dat er ook projecten zijn, zoals die van Adventsactie, die hen helpen weer naar school te gaan. Voor de onderbouw zijn er digitale 'vertelplaten' ontwikkeld met bijpassend kerstverhaal. Het lesmateriaal is 1259 keer gedownload.

Een greep uit het Vastenactie- en adventslesmateriaal

Een greep uit het Vastenactie- en adventslesmateriaal

Fonds Mondiale Vorming en het bisdommenfonds

Vastenactie werkt in nauwe verbondenheid samen met de Nederlandse bisdommen. Belangrijk aanspreekpunt daarin zijn de missiesecretariaten. Vanuit dit missiesecretariaat informeren de bisdommen de parochies over belangrijke zaken die te maken hebben met zorg voor de naaste in andere landen dan Nederland.

Vrijwilligers kunnen er terecht met vragen en samen zorgen we ervoor dat alle informatie rondom de campagnes in advent en vasten op een goede manier wordt gedeeld. Vastenactie stelt jaarlijks een relatief klein bedrag beschikbaar in het zogenaamde Fonds Mondiale Vorming. Vanuit dit fonds, dat ook door andere organisaties in Nederland wordt gesteund, worden de missiesecretariaten gesteund in hun werk.

Daarnaast stelt Vastenactie ook jaarlijks aan de meeste bisdommen een klein bedrag beschikbaar dat de bisschoppen zelf kunnen besteden aan kleine hulpvragen uit het buitenland die hen rechtstreeks bereiken, vaak via partners waar de bisschop of het bisdom zelf goede banden mee heeft. De bisschop kan hier zelf over beslissen, maar vraagt wel altijd om advies aan Vastenactie. Om een goede en transparante verantwoording mogelijk te maken, vragen de bisschoppen sinds dit jaar aan Vastenactie om na de toekenning het contact met de ontvanger van het bedrag over te nemen. Deze nieuwe werkwijze zal in de loop van 2024 worden geëvalueerd.

Nyibol krijgt hulp in Zuid-Soedan

Een nieuw fornuis en genoeg te eten voor haar kinderen

Omdat haar gewassen vorig jaar onder water kwamen te staan, maakt Nyibol zich regelmatig zorgen. Ze heeft vaak niet genoeg eten in huis en moet toekijken hoe haar twee kinderen hongerijsden, een schrijnende situatie. Gelukkig is er hoop – dankzij de hulp van onze lokale partner kan ze dit jaar nieuwe zaadjes planten. En dat is nog niet alles: koken doet ze voortaan op een gloednieuwe stoof in plaats van open vuur. Veiliger én zuiniger!

De steun die ze kreeg, was voor Nyibol een enorme opluchting. 'Dankzij alle hulp heb ik nu – net als vorig jaar – genoeg zaadjes om voedsel te planten. De partner van Vastenactie koopt dat van plaatselijke boeren in de deelstaat Warrap – het zaadbeursprogramma noemen ze dat. Daarmee ondersteunen ze dus ook nog eens de lokale productie en economie.'

Nieuwe zaaironde

Het programma begon vorig jaar al, maar toen mislukte de oogst door een overstroming. Gelukkig krijgt Nyibol nu opnieuw een voorraad zaadjes. 'Ik mocht zelf aangeven welke soorten ik wilde en koos voor een combinatie van sorghum en barbith – een graansoort en een lokale pindasoort. Dat deed ik bewust: deze rijpen snel en zijn geschikt voor onze bodem. Daarnaast kreeg ik zaad voor erwten en andere groenten.'

Veilig vuur maken

Nyiobol kreeg ook een energiezuinige stoof. 'Hiervoor kookte ik op open vuur en daar was veel brandhout voor nodig. Hierdoor moest ik regelmatig een riskante tocht afleggen naar het bos om hout te sprokkelen. Dit nieuwe kookstel maakt m'n leven een stuk makkelijker, omdat-ie veel zuiniger is. Bovendien is hij veiliger voor m'n kinderen. Ze spelen graag om me heen terwijl ik aan het koken ben, maar bij open vuur is dat gevaarlijk. Nu kunnen ze gelukkig in m'n buurt zijn terwijl ik bezig ben, zonder dat ik bang hoef te zijn dat ze zich branden.'

Steun om te overleven

'Voordat ik steun kreeg, leden mijn kinderen vaak honger. Dat is vreselijk moeilijk om te zien. Ik ben daarom heel dankbaar voor de hulp, want zo kunnen m'n kleintjes en ik overleven. De zadjes die ik dit jaar heb gekregen, ga ik zo snel mogelijk planten. Hopelijk groeien ze goed, zodat ik genoeg te eten heb om voor m'n gezin te blijven zorgen.'

Samenwerken en bewustzijn vergroten

Een eye-opener voor mij was het besef dat er wereldwijd 160 miljoen kinderen als 'kinderarbeiders' werken, waarvan 79 miljoen gevaarlijk werk verrichten. In landen zoals DR Congo en India (waar we projecten ondersteunen) dwingt armoede kinderen tot gevaarlijk werk en hun leefsituatie en hoe ze behandeld worden is vaak schrijnend. Daarom is het zo belangrijk om samen te werken met instanties die deze kinderen helpen, het bewustzijn rondom dit soort zaken te vergroten en geld in te zamelen. Dan kunnen we deze cyclus doorbreken en de toekomst van deze kinderen verbeteren.

Daniëlle Molenaar

Scholen

Fondsenwerving

Vastenactie- en Adventsactiecampagnes

Na de moeilijke coronajaren was 2023 het eerste jaar waarin beide campagnes weer zonder beperkingen konden worden voorbereid en uitgevoerd. Hierdoor zagen we een verder herstel van de inkomsten uit parochies. In vergelijking met het jaar 2022 zijn de inkomsten licht gestegen.

Ook in 2023 vond tijdens de Vastenactie-campagne een grote noodhulpcampagne plaats, dit keer ingegeven door de zware aardbeving in Turkije en Syrië. In tegenstelling tot 2022 is er in 2023 geen directe oproep aan donateurs gedaan. Parochies hebben hun parochianen opgeroepen te doneren voor de slachtoffers via Vastenactie en we hebben via social media en online communicatie aandacht besteed aan de ramp.

In totaal is 52% van het totale aantal giften tijdens de Vastenactie en Adventsactie in 2023 via een parochie, congregatie of school binnengekomen. De overige 48% kwam van particuliere donateurs.

Andere fondsenwervende acties

Ook in 2023 is ons adressenbestand geactualiseerd. Er zijn geen adresverrijktingsacties gevoerd, nog om acties te voeren voor het bereiken van nieuwe donateurs.

Tijdens de vasten- en adventstijd zijn vier brieven met giftverzoeken naar de donateurs gestuurd. In mei en september zijn ook brieven met een geefvraag gestuurd, waarbij de brief in september ook als verantwoording naar de donateurs toe diende.

Nieuwe donateurs

Het aantal giftgevers nam in 2023 af ten opzichte van 2022. Dit is onder andere te verklaren door het feit dat meer donateurs hun gift weer via de lokale parochie deden. Waar in 2022 nog 24.158 donaties binnen zijn gekomen, zijn dit er in 2023 22.662 geweest. In 2023 bereikte Vastenactie 1656 nieuwe donateurs.

Afscheid van de acceptgiro

Ook is er in 2023 extra aandacht geweest voor het verdwijnen van de acceptgiro, die op 31 mei voor het laatst door de banken werd verwerkt. De banken heb-

ben besloten af te stappen van de acceptgiro omdat het gebruik ervan sinds 2018 met ruim 70% was afgenomen: negen van de tien mensen die een acceptgiro ontvingen, betaalden via internet- of mobiel bankieren.

Om onze achterban goed voor te bereiden op deze grote verandering, die voor met name veel oudere donateurs vrij ingrijpend was, zijn we al in 2022 begonnen met het aankondigen van de aanstaande verdwijning van de acceptgiro en het alternatief uit te leggen. Dit alternatief heet 'Mijn Eenmalige Gift', een betaalmethode die veel lijkt op de acceptgiro. Mijn Eenmalige Gift is ontwikkeld door Goede Doelen Nederland in samenwerking met een groot aantal goede doelen, waaronder Vastenactie.

Met ingang van de derde direct mailing, in juni 2023, hebben we onze donateurs met succes Mijn Eenmalige Gift aanboden als alternatieve betaalmethode. De meeste betalende die normaalgesproken via een acceptgiro betaalden, zijn overgestapt op Mijn Eenmalige Gift. Voor Vastenactie heeft het afschaffen van de acceptgiro dan ook weinig effect gehad en was

er een vloeiende overgang van de ene betaalmethode naar de andere. Dat was mede te danken aan de landelijke aandacht die er voor het verdwijnen van de acceptgiro is geweest.

Online fondsenwerving

Ook in 2023 hebben we weer stappen gezet op het gebied van online fondsenwerving. Zo hebben we onder andere een aantal verbeteringen doorgevoerd in de navigatie en structuur van de website om bezoekers gemakkelijker door de pagina's te begeleiden. Dat werpt zijn vruchten af. De donaties via de website zijn in 2023 toegenomen met ruim 20% ten opzichte van 2022. Dat geldt ook voor de totale inkomsten via de website. Het aantal bezoekers op onze website neemt ieder jaar licht toe, zo ook in 2023: van 75.432 bezoekers in 2022 naar 79.015 in 2023. Tijdens de vasten- en adventsperiode hebben we via Facebook en Google Grants* advertenties ingezet om meer bezoekers naar onze website te trekken. We hebben daarmee in totaal meer dan 500.000 personen bereikt en 11.000 extra website bezoekers gerealiseerd.

Op de website bieden we diverse mogelijkheden aan bezoekers om hun e-mailadres achter te laten, zodat ze op de hoogte blijven. Daarnaast hebben we kleine campagnes opgezet met als doel e-mailadressen te verzamelen. Denk aan pop-ups op de website met de mogelijkheid de Adventskalender te downloaden of een boekje met 'alles wat je wilt weten' over de wereldwijde vluchtelingencrisis.

We sturen maandelijks een e-mail naar (potentiële) donateurs. De vorm en inhoud daarvan wisselt: drie keer per jaar sturen we een digitaal magazine van acht tot twaalf pagina's, verder is de mail in de vorm van een korte nieuwsbrief. De inhoud varieert: soms vertellen we over de resultaten van een project, soms

bieden we een interview of opiniestuk aan en een paar keer per jaar vragen we om een financiële bijdrage. De mails worden goed geopend en gelezen.

Samenwerking met fondsen

Vastenactie werkt af en toe samen met andere fondsen die projecten in het buitenland willen steunen en daarbij gebruik willen maken van onze expertise. Doorgaans gaat dit om kleinere bedragen tot maximaal 10.000 euro. Vastenactie stelt dan een project voor dat past bij de doelstelling van dat fonds. Er is één fonds dat een grotere bijdrage doet op deze manier: de Fundatie Charitas in Breda. Zij gaf een bijdrage van 150.000 euro voor projecten op het gebied van gezondheidszorg.

Eenvoudige interventies maken al veel verschil

Onlangs zat ik aan tafel bij Radio Maria om te vertellen over het werk van Vastenactie en de vele basisscholen die jaarlijks met veel enthousiasme actie voor ons voeren. Ik vertelde dat ik me steeds meer realiseer dat het kunnen opbouwen van een menswaardig bestaan voor de mensen uit onze projecten veelal samenhangt met het ontbreken van meestal iets heel basaals, bijvoorbeeld het hebben van schoon drinkwater. Als mensen dat niet hebben, moeten ze meestal uren lopen om het te halen of worden mensen ziek door het drinken van vervuild water. En dat gaat ten koste van het verdienen van geld om hun kinderen te kunnen voeden. Mijn eye-opener is dat vaak met een relatief eenvoudige interventie, zoals het plaatsen van een waterput, mensen weer een normaal leven kunnen gaan leiden. Een van mijn drijfveren is dan ook om mensen en vooral kinderen hiervan bewust te maken. En dat bijdragen aan Vastenactie dus echt helpt om iets concreets te doen voor de mensen daar door ze weer in hun hun kracht te zetten.

Angelique Steysel

Scholen

Interview zr. Madeleine Bouman, Raad van Toezicht Vastenactie

Moedige jonge vrouwen om dat te doen wat nodig is. Daar waar het nodig is.

Zuster Madeleine Bouman is sinds 2019 lid van de Raad van Bestuur, later Raad van Toezicht van Vastenactie. Ze kent Vastenactie al sinds haar kindertijd, toen ze haar zakgeld doneerde en een prachtige dankbrief terugkreeg. Die brief heeft ze bewaard tot ze intrad in het klooster. Nu deelt ze haar internationale ervaring met het bestuur en team van Vastenactie.

“Ik kende de toenmalige directeur van Vastenactie,” blikt zuster Madeleine Bouman terug op haar benoeming in de Raad van Toezicht van Vastenactie. “Ik heb weliswaar relatief weinig ervaring met financiën en de verantwoording van projectgelden, maar ik heb via onze congregatie Missiezusters van het Kostbaar Bloed wel internationale ervaring. Zo heb ik aan den lijve de betutteling van een hulporganisatie ervaren toen ik in Zuid-Afrika werkte. Zij bepaalden wat ze wilden doneren en hoe dat moest worden ingezet, maar ze gingen volledig voorbij aan onze realiteit. Heel pijnlijk.”

Moedige jonge vrouwen

De congregatie van de Missiezusters van het Kostbaar Bloed is in 1885 gesticht door een Oostenrijkse Trappist die in Zuid-Afrika werkte. “Dat maakt ons vanaf het begin internationaal,” legt zuster Madeleine uit. “De stichter had briefjes naar Europa gestuurd: ‘Moedige jonge vrouwen gevraagd om dat te doen wat nodig is, daar waar nodig.’ En dat is nog steeds onze missie.”

De jonge vrouwen moesten met de boot naar Zuid-Afrika. Als ze de vormingstijd niet afmaakten, moesten ze weer met de boot terug naar huis, een fikse, kostbare onderneming in die tijd. Het was dus veel efficiënter om de vrouwen in Europa voor te bereiden. Zuster Madeleine: “Uiteindelijk hebben de zusters zich eind 19e eeuw in Nederland gevestigd, in Helden-Panningen. Het klooster daar werd echter al snel te klein en in 1903 betrokken ze het klooster in Aarle-Rixtel, waar we nog altijd wonen en werken.” Het klooster is in de loop der tijd regelmatig uitgebreid: “De zusters vertrokken van hieruit naar het buitenland en lange tijd was ook het generaalat van de congregatie hier gevestigd,” aldus zuster Madeleine. Veel is inmiddels veranderd, maar het grote huis wordt tot op de dag van vandaag intensief gebruikt. Zuster Madeleine: “We wonen hier nog met 17 zusters. Daarnaast wonen er 42 mensen die uit Oekraïne zijn gevlucht en mensen die naar Nederland zijn gekomen voor werk, maar geen vast contract krijgen en geen onderdak hebben. Het huis wordt dus goed gebruikt.”

Profvoetballer

Vrouwen die willen intreden bij de congregatie moeten al een afgeronde studie of werkervaring hebben. “Dat was in 1885 revolutionair,” vertelt zuster Madeleine. “In die tijd moesten vrouwen een bruidsschat meenemen, maar onze stichter vond je opleiding en ervaring je bruidsschat. Het maakt daarbij niet uit wat je achtergrond is. We hebben bijvoorbeeld een zuster die boswachter en jager was, maar ook een zuster die profvoetballer was. Ik ben zelf lerares basisonderwijs, maar ik heb daar later speciaal onderwijs bij gedaan. Nu ben ik bezig met de zaterdagopleiding religiewetenschappen.”

“Het charisma van de Missiezusters van het Kostbaar Bloed kun je samenvatten met dat lege kruis met een bloeddruppeltje erop, met het Paasmysterie dus,” aldus zuster Madeleine. “Ons hele charisma is gekoppeld aan de Goede Week, inclusief Pasen. Het vreugdevolle van Pasen staat niet los van het lijden van de Goede Week en ook Kerstmis heeft met Pasen te maken. Jezus heeft geleden, is gekruisigd, is gestorven, begraven en verrezen en dat hoort allemaal bij elkaar. Ieder mens maakt fases in zijn leven mee waarin hij op een Goede Vrijdag staat. En soms sta je onder het kruis van een ander, op de Goede Vrijdag van een ander. Het enige wat je dan kunt doen is er zijn.”

Interview zr. Madeleine Bouman, Raad van Toezicht Vastenactie

Er zijn ook veel mensen op Stille Zaterdag, waaronder angstwekkend veel jongeren merken de zusters: “Stille Zaterdag is de dag van de verloren hoop. Niemand weet wat er gaat komen, Jezus is begraven, maar hij is nog niet verrezen en niemand weet wat dat inhoudt. Er zijn tegenwoordig nogal wat mensen die het leven niet meer zien zitten. Dat is ook een deel van onze roeping, om er voor deze mensen te zijn.”

Zuster in badpak

Het werk van de congregatie richt zich met name op die mensen die het het hardst nodig hebben: dat wat nodig, daar waar nodig. Vaak zijn dat meisjes en vrouwen en richt het werk zich op opvoeding en zorg, “maar ik heb in Zuid-Afrika bijvoorbeeld op een school voor kinderen met een beperking gewerkt en ik heb in Lissabon op een buitenschoolse opvang gewerkt,” aldus zuster Madeleine. “In Nederland heb ik lesgegeven op middelbare scholen. Dat was heel leuk. We hebben toen bijvoorbeeld zelf een boekje gemaakt voor de Vastenactiecampaïne en daarmee veel geld opgehaald. Dat was overigens dankzij de wiskundeleraar. Die had gezegd dat wie het meeste geld zou ophalen, mee mocht naar het zwembad en de zuster in badpak te zien kreeg.”

Via de zusters van haar congregatie in het buitenland, houdt zuster Madeleine een goed beeld van wat er speelt op het gebied van internationale samenwerking en gemeenschapsopbouw: “Ik onderhoud vanuit Nederland veel van de contacten met onze zusters in het buitenland. We werken anders dan veel van de partners van Vastenactie, omdat we op veel plaatsen moeten roeien met de riemen die we hebben. Zo zorgt de administratieve afhandeling op veel plaatsen voor de nodige

uitdagingen door gebrek aan internet, elektriciteit en computers. En soms blijkt de praktijk weerbarstiger dan vooraf gedacht en moeten we de oorspronkelijke plannen bijstellen. Dat is vaak lastig als je met professionele hulporganisaties werkt: dan moet je nieuwe voorstellen en nieuwe begrotingen indienen. Zo wilden we op een gegeven moment schoolspullen kopen voor onze missie in Mozambique. Daarvoor heb je jaarlijks opnieuw geld nodig van je donoren. Toen bedacht de zuster ter plaatse dat ze voor het geld fruitbomen wilde kopen in plaats van schoolmaterialen. Van de opbrengst van het fruit kon ze dan ieder jaar schoolspullen kopen. Maar de aanvraag ging over boeken, schriften en schrijfgerei en dergelijke en het geld was al onderweg. Dan zijn onze lijnen kort en de sponsor die de schoolspullen zou financieren, vond het een prima idee. We konden snel schakelen en de bomen kopen.”

Eigen Doel

Zuster Madeleine onderhoudt ook intensief contact met Soedan namens de congregatie: “Via een Eigen Doel bij Vastenactie hebben we een grote watertank kunnen installeren. Dat werkt uitstekend en is een grote verbetering voor de lokale gemeenschap. Daarnaast ondersteunen we een klein medisch centrum en een basisschool.”

Het buitenland blijft toch een beetje roepen: “Ik krijg af en toe heimwee als ik de vergaderstukken voor de Raad van Toezicht van Vastenactie lees. Er is zoveel te doen en dan wil ik er heen, maar op dit moment ligt mijn taak in Nederland. Ik ben dus blij dat ik onder andere via Vastenactie betrokken blijf.”

Van smeerolie naar woordenboeken: Saikrishna naar school

In India leven de dalits: een groep mensen die buiten het kastensysteem valt en daardoor onderaan de maatschappelijke ladder staat. Ze hebben geen land en leven in armoede. Dalit kinderen moeten vaak al op heel jonge leeftijd aan het werk en maken daardoor zelden een opleiding af. Onze partner Deepam Trust geeft ze toegang tot onderwijs(begeleiding) en zo tot een kansrijkere toekomst. Samen hielpen we zo'n 1.500 achtergestelde kinderen in de staat Tamil Nadu, waaronder Saikrishna.

Saikrishna was altijd een ijverige leerling, totdat zijn vader het gezin verliet en zijn moeder ziek werd. Als oudste kind werd hij de kostwinner – terwijl hij pas vijftien was. Hij ging noodgedwongen aan de slag in een autowerkplaats, waar hij dagelijks zwaar fysiek werk deed. Aanvankelijk probeerde hij nog naar school te gaan, maar hij miste steeds vaker lessen. Als-ie er wél was, viel hij regelmatig van uitputting in slaap in de klas. Zijn moeder zag het probleem niet: hoe eerder hij begon met werken, hoe beter. Onderwijs was voor haar prioriteit.

Kans om te leren

Een huiswerkbegeleider en studentendecaan van Deepam Trust ontdekten Saikrishna in zijn werkplaats. Ze nodigden hem uit op hun school, samen met zijn moeder: 'We hebben er alles aan gedaan om hem terug in de schoolbanken

te krijgen. Eerst moesten we hem en z'n moeder overtuigen van het belang van onderwijs – zeker voor achtergestelde kinderen. Vervolgens hielpen we hem aan een baan in een sieradenwinkel, waar hij geen zwaar fysiek werk hoefde te doen. Hier werkt hij nu tegen een goed salaris. Nu gaat Saikrishna weer gewoon naar school en haalt hij goede cijfers!

Hoopvolle toekomst

Onze partner Deepam Trust doet er alles aan om zo veel mogelijk dalit-kinderen als Saikrishna naar school te laten gaan. Met onze ondersteuning stelden ze student-decanen aan, richtten ze bibliotheken in en zetten ze in dertig afgelegen dorpen huiswerkclubs op. Zo'n driehonderd leerlingen ontvingen essentiële materialen als boeken, uniformen en schooltassen, en nog eens honderd ijverige studenten kregen lesgeld. In totaal steunden we zo'n 1.500 kinderen, voor wie een kansrijke toekomst nu wél binnen handbereik is.

Interview Godfrey Lado, Zuid-Soedan

Vluchteling, vrijwilliger en verhalenverteller

Als kind dacht hij dat oorlog bij het leven hoorde. Geen wonder, want Godfrey Lado groeide op tijdens een burgeroorlog die was begonnen in de tijd van zijn opa en oma. Op zijn negentiende vluchtte hij naar Nederland. Tegenwoordig zet hij zijn talenten en ervaringen in om andere vluchtelingen te helpen.

“Op mijn zevende kon ik al een geweer bedienen,” vertelt Godfrey uit Zuid-Soedan. “Ik dacht dat het normaal was dat overal mannen met kalasjnikovs rondliepen. Voor mij was veiligheid een man met een geweer. Dus toen ik in Nederland overal mensen zonder wapens zag, moest het in mijn ogen wel een onveilig land zijn.” Tijdens de startdagen van de Vastenactie-campagne 2023 vertelde Godfrey Lado zijn verhaal.

Derde generatie vluchteling

“In het noorden van Soedan wonen Arabische moslims, in het zuiden, waar ik vandaan kom, identificeren we ons als Afrikaanse mensen. Toen de Britse kolonisten ons land in 1955 verlieten, droegen ze het bestuur over aan de mensen uit het noorden. Mijn volk kon zich niet identificeren met hun religie en de Arabische identiteit en ging in verzet. De burgeroorlog was dus het gevolg een identiteitsconflict,” legt Godfrey uit. Hij is een derde generatie vluchteling en oorlogskind.

Als tiener schreef hij verzetsgedichten en toen hij in militaire dienst moest besloot Godfrey te vluchten. “Ik had geen keus, want ik wilde niet vechten tegen mijn eigen volk.” Met hulp van de kerk kon hij naar Europa vertrekken en uiteindelijk kwam hij naar Nederland. “In het asielzoekerscentrum bracht ik de tijd door met tolken voor de Arabisch sprekende mensen die ik ooit als vijanden had beschouwd.” Na zeven zware en eenzame jaren kreeg Godfrey een verblijfsvergunning. Hij besloot zich als vrijwilliger in te zetten voor andere vluchtelingen.

Bewustwording via cultuur

In Amsterdam werkt hij bij een stichting die ongedocumenteerde vluchtelingen begeleidt. “We helpen ze met juridische en maatschappelijke vraagstukken, geven voorlichting en organiseren cursussen en activiteiten voor dagbesteding.” Daarnaast is Godfrey actief als dichter, zanger en verhalenverteller. “Vluchtelingen hebben een platform nodig om zich voor te kunnen stellen aan de Nederlanders,” legt hij uit. “Daarom heb ik een cultureel programma opgezet onder de naam ‘Exodus Evenings.’” Tijdens deze avonden komen Amsterdammers via muziek, verhalen en eten in contact met ongedocumenteerden en hun cultuur. “Zo maken we hen bewust van het bestaan van ongedocumenteerden en leren ze elkaar beter kennen en begrijpen.”

De Vastenactie campagne, waarin Ayut en Awak symbool staan voor alle Zuid-Soedanese vluchtelingen, sprak Godfrey zeer aan. “Deze vrouwen hadden mijn tantes kunnen zijn. Net als zij moest ik met mijn hele familie ons dorp ontvluchten en alles achterlaten.”

Het belang van samenwerken. En van water.

Vastenactie steunt vaak initiatieven op het gebied van agro-ecologie. Hiermee leren kleine boeren hoe ze met lokale gewassen, biologische meststoffen en slimme landbouwtechnieken voldoende kunnen oogsten. In 2023 nam ik deel aan een gezamenlijke biologische moestuin in Almere. Ik begrijp nu veel beter welke problemen je allemaal tegenkomt bij het verbouwen van gewassen. En hoe je deze problemen samen kunt oplossen. Hoe belangrijk de beschikbaarheid van water is.

Hanneke Verwimp

Online communicatie

Reisverslag Argentinië

Water, grond en mensenrechten

In oktober 2023 reisden Vastenactie-collega's Alejandra Slutzky en Margot de Zeeuw naar Argentinië. Margot schreef een korte impressie van een bijzondere en inspirerende reis.

Om te beginnen: Argentinië is heel erg groot. Met een oppervlakte van 2.780.400 km² is het 66 keer groter dan Nederland en hoort het bij de grootste landen ter wereld. We hebben dan ook aardig wat kilometers gemaakt in de dikke week die we hadden om onze drie Argentijnse partners te bezoeken. Onze partner Talentos werkt in Salta, in het noorden, met de inheemse Wichí. We financierden materiaal om kinderen en docenten bewust te maken van de gevaren van mensenhandel en ze handvatten aan te reiken om zich er tegen te wapenen. Dat het voor de Wichí dagelijkse realiteit is, bleek tijdens ons bezoek maar al te duidelijk. We hoorden onder meer verhalen over kleine meisjes die op weg naar school achtervolgd werden door busjes. We waren blij te horen dat het materiaal in een behoefte voorziet. Het is nu zelfs zo dat de moeders zich bij Talentos melden omdat ze ook willen leren hoe ze deze onderwerpen in hun gemeenschap bespreekbaar maken. Een grote stap!

Tijdens een gesprek met een aantal Wichí-leiders horen we hoe moeilijk het voor ze is om mee te doen in de moderne wereld. Sommigen wonen heel ver weg, de

Vastenactie-collega's Alejandra en Margot met de leraren van een van de scholen waar het lesmateriaal tegen mensenhandel wordt gebruikt. De muurschildering – Nee tegen mensenhandel – is ontworpen en gemaakt door de leerlingen samen met een van de leraren.

wegen zijn slecht, soms onbegaanbaar, de middelbare school 36 kilometer verderop, geen water, geen internet, geen telefoon. Sommige families hebben geen geld voor schooluniformen waardoor de kinderen niet naar school kunnen. 'We zijn jaren gediscrimineerd, slaven geweest, maar we staan nog rechtop,' zegt Valentine, een van de leiders. Nicolas vertelt dat hij de lagere school niet heeft afgemaakt en dat dit de strijd voor rechtvaardigheid moeilijk maakt, maar dat hij het voor de kinderen doet.

Water uit een tankwagen

We bezoeken ook de Comunidad Indígena Tonokote, oftewel: de inheemse gemeenschap Tonokoté in Santiago del Estero. Het gebied is gortdroog: het heeft er al een jaar niet geregend, de mensen wonen erg afgelegen, zonder water en zonder elektriciteit. Met enige regelmaat komt een vrachtwagen water brengen, maar dat is niet genoeg en mensen die geen opslag hebben, hebben er niets aan. De opslagtanks die we hebben gefinancierd, zijn dan ook zeer welkom en verdeeld over het hele gebied.

We horen ook over de zorgen rondom de recente onlusten. Een groot Duits bedrijf heeft van de lokale overheid concessies gekregen voor een stuk land. Er wordt een waterkrachtcentrale gebouwd en alles en iedereen moet wijken voor de 'groene' energie die dat gaat opleveren. Het bos wordt gekapt, mensen die er wonen moeten weg... De inheemse bevolking is in verzet gekomen, maar de arbeiders van het Duitse bedrijf kregen geweren van hun baas en dat liep volledig uit de hand, met een dode tot gevolg. Een van de leden van de gemeenschap zit nog in de gevangenis als we op bezoek zijn.

We bezoeken ook een gemeenschap van de Tonokoté die verder weg ligt. Ook zij hebben watertanks ontvangen. Daarbij hoorden ook de golfplaten voor het dak om zo veel mogelijk water op te vangen en de goten. Die zijn hier erg kostbaar en nu het er is, willen ze bij een van de watertanks het gebouwtje uitbreiden tot een kleine gezondheidspost. De overheid heeft de stenen beschikbaar gesteld en ze gaan het verder zelf bouwen. Mooi om te zien hoe wij een klein beginnetje helpen maken en dat de gemeenschap het zelf verder uitbouwt.

In Santiago del Estero heeft het al een jaar niet geregend.

Strijd om grond

In Bariloche bezoeken we de Mapuche. We hebben een landrechtenproject ondersteund, met een in eerste instantie heel goed resultaat. De rechter stelde de Mapuche in het gelijk en bepaalde bovendien dat alle leven beschermd moest worden in het gebied, dus ook de planten en de dieren. We horen echter dat de overheid inmiddels in beroep is gegaan tegen de uitspraak. En er lopen tientallen vergelijkbare zaken. Mirthe is actief betrokken bij een aantal van deze zaken. Ze vertelde over de jarenlange en moeilijke strijd: de overheid verkoopt de grond en inheemse gemeenschappen worden verdreven.

De Mapuche strijden voor het behoud van hun land en daarmee ook voor het behoud van kostbare ecosystemen.

Het gaat ook om water en waterbronnen: een grote organisatie heeft bijvoorbeeld de grond gekocht waar een belangrijke waterbron is. Ze willen op een ander stuk grond een golfbaan en vakantiepark aanleggen en het water uit de bron naar het vakantiepark leiden. Dat zal grote gevolgen hebben voor de ecosystemen rondom de bron en de Mapuche zijn dan ook naar de rechter gestapt om deze plannen tegen te houden.

In 2023 hebben Vastenactie-collega's Alejandra Slutzky en Elske van Gorkum ook Guatemala en Kirgizië bezocht en daar verschillende projectpartners ontmoet. Hun reiservaringen zijn gedeeld met onze donateurs en parochie-vrijwilligers via de diverse nieuwsbrieven.

Verandering begint klein

Vastenactie maakt deel uit van een groot internationaal netwerk van 'Vastenacties' uit heel Europa. Toen we als directeuren elkaar dit jaar ontmoetten, trof het me hoe collega's wereldwijd worstelen met de enorme uitdagingen van onze tijd: verwoestende oorlogen, klimaatverandering, natuurrampen, enorme groepen mensen die hun huis en haard moeten verlaten. Ieder van ons doet wat we kunnen, maar soms zakt de moed je in je schoenen. Ook bij mij, daar tijdens die ontmoeting. Een collega uit Schotland zag dat, sloeg een arm om me heen en zei: "Echte verandering begint bij heel gewone mensen, die het goede doen. Volgens mij is dat waar wij ons voor inzetten. Ons werk doet er toe. Stapje voor stapje naar een wereld waarin het goed samenleven is."

Hij had gelijk. Verandering begint klein. Daar moeten we voor blijven gaan.

Marc Bollerman

Directeur

Veertigdagentijd 2023

Naasteliefde en dienstbaarheid kunnen precies zijn wat we nu nodig hebben

Op 22 februari, Aswoensdag, begint de veertigdagentijd oftewel: de vastenperiode. Na het dolle carnaval en 'Dikke dinsdag' volgt soberheid. In de loop der jaren veranderde de invulling van de vasten. De bekende 'vastentrommeltjes' worden nog maar weinig gebruikt. Is er iets voor in de plaats gekomen? We spraken vier vrijwilligers van verschillende generaties van parochie De Goede Herder uit Castricum: Marcel de Geest, Maarten Mantel, Eveline van der Meer en Bart Hoogenbosch.

De Vastenactie-campagne werd in de jaren '60 opgericht door de Nederlandse bisschoppen om de solidariteit van de Nederlandse katholieke gemeenschap met mensen 'ver weg' zichtbaar te maken. Juist de veertigdagentijd leende zich voor solidariteit met de armen was de gedachte. Het was de tijd van de drie 's'-en: soberheid, solidariteit en spiritualiteit. Bij Marcel de Geest (67) vroeger thuis hoorde het vastentrommeltje er nog bij vertelt hij. 'Daar ging alle snoep in. Op vrijdag aten we geen vlees en op Goede Vrijdag mocht helemaal niets. Ik ben in die periode jarig en als mijn verjaardag op Goede Vrijdag viel, had ik pech want het werd dan niet gevierd.'

Woord en daad

Inmiddels is het vastentrommeltje in veel gezinnen verdwenen en gaat de vastenperiode niet meer vanzelfsprekend over 'minder snoepen en geen vlees'. Marcel: 'Ik vind dat vasten om gewoontes moet gaan die een gemis worden. Ik zou het bijvoorbeeld moeilijk vinden om veertig dagen mijn biertje te laten staan, dus dat zou voor mij een uitdaging zijn. Maar dan vraag ik me af wat het voor nut heeft gehad als je het na Pasen weer oppakt.' Maarten Mantel (29) vindt daarom dat je de daad bij het woord moet voegen: 'Bezinning zonder inkeer heeft inderdaad geen nut, dat leidt tot niets. Ik vind zelf de vasten een mooie periode om stil te staan bij anderen.'

'Ik probeer wel te vasten, maar het heeft nooit echt wortel geschoten in mijn leven,' zegt Maarten. 'Vroeger thuis werd er weinig mee gedaan, maar nu moet ik dat voor mezelf beslissen. Dus denk ik erover na hoe ik er handvatten aan kan geven. Ik kan minder vlees eten, maar ik kan ook iets extra's doen, zoals meer verdieping in mijn geloof zoeken. Ik heb bijvoorbeeld nog nooit gebiecht.' Voor Marcel ligt de betekenis van de veertigdagentijd ergens anders: 'Ik zoek het meer in dienstbaarheid, dat zou voor mij ook een onderdeel kunnen zijn van vasten. Je geeft je tijd en je energie aan een ander.' Dienstbaarheid en bezinning, de 's'-en lijken - in andere woorden weliswaar - nog steeds aan te spreken.

Empathie

Ook Eveline van der Meer (28) heeft van huis uit het vasten niet mee gekregen: 'Ik vraag me nu af wat het voor betekenis heeft,' zegt ze. 'Het gaat voor mij om een gedragsverandering en als ik een bepaalde gewoonte wil veranderen, zou ik daar op ieder moment mee kunnen beginnen. Dat hoeft voor mij niet per se in de vastentijd.' Er is wel iets anders dat voor Eveline bij de vasten hoort: 'Ik haalde er op school empathie uit. Ik stond stil bij andere kinderen, die het minder goed hebben dan wij in Nederland.' Marcel herkent dat: 'Voor mij gaat de kerk om gemeenschap.'

En daar is de derde s...

Bart Hoogenbosch (27) ging van jongs af naar de kerk, is misdienaar geweest en is net als Maarten en Eveline nog steeds actief in de parochie. Hij is niet actief bezig met de veertigdagentijd: 'Ik ben wel op zoek naar de betekenis van mijn geloof en van de kerk. Ik vind het leuk om te helpen en begrippen als dienstbaarheid en gemeenschap herken ik. Die zijn voor mij ook belangrijk.'

Wat helpt jonge mensen als Bart, Eveline en Maarten om de veertigdagentijd handen en voeten te geven? Maarten: 'Zichtbaarheid. De kerk is onzichtbaar.'

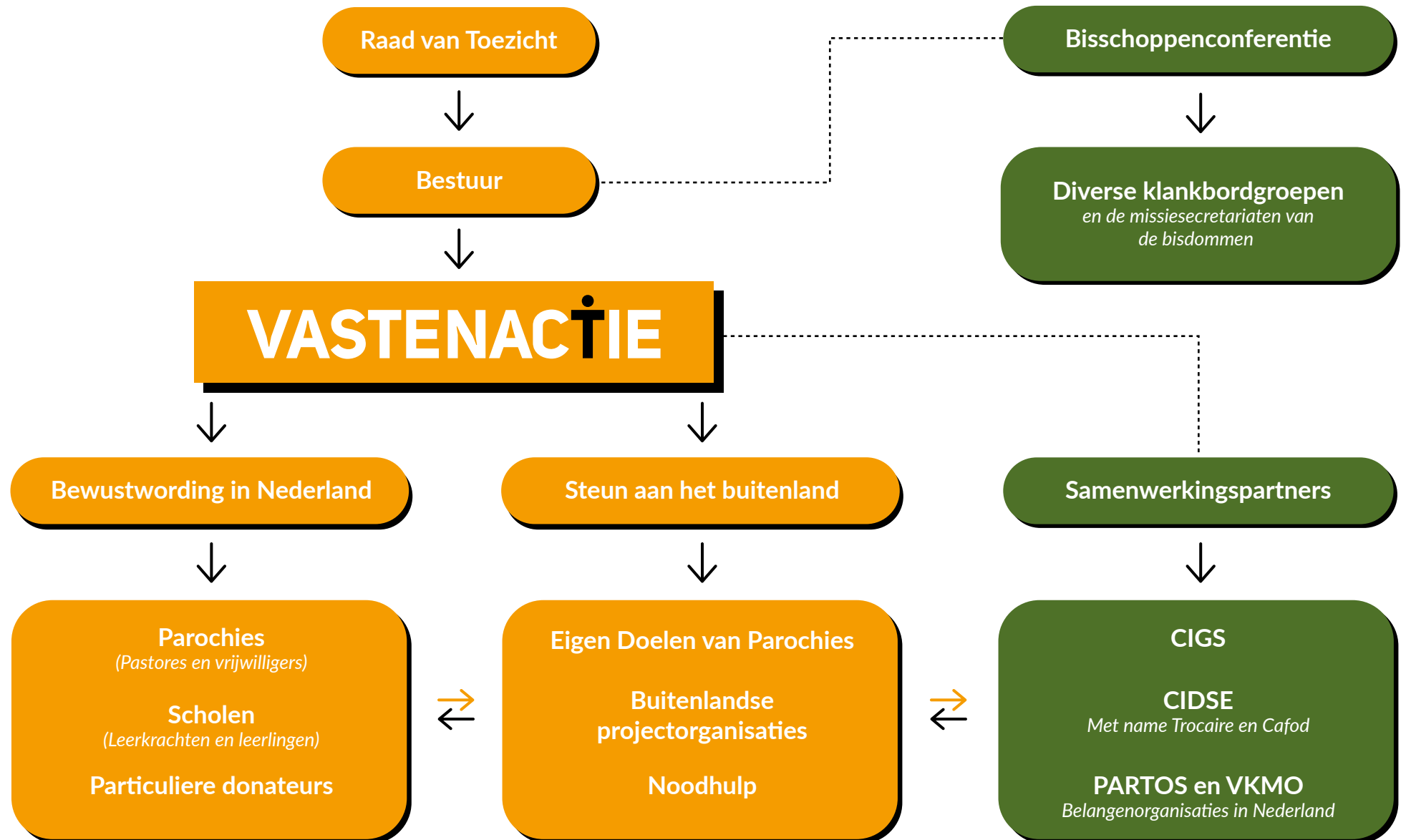

Van links naar rechts: Marcel de Geest, Maarten Mantel, Bart Hoogenbosch en Eveline van der Meer

Onze generatie en de generaties na ons kijken bijvoorbeeld nauwelijks nog televisie; we gebruiken heel andere kanalen. Ons leven is druk en vol. Juist in de veertigdagentijd kun je gas terugnemen. De kerk kan helpen de drempel naar die periode te verlagen zodat je verandering in je leven kunt doorzetten. Het sleutelwoord voor mij is betekenis. Juist nu kan de vastentijd betekenis hebben, na de pandemie, de oorlog, prijsstijgingen...

Juist nu kunnen gemeenschap, dienstbaarheid en naastenliefde zijn wat we nodig hebben.'

Organisatie

Medewerkers

De directeur geeft dagelijks leiding aan de tien medewerkers van de Stichting, samen (inclusief directeur) 8,8 fte. Ook verrichtten enkele zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) diensten voor de Stichting.

Het werk van Vastenactie wordt mede gedragen door vele honderden vrijwilligers in parochies door heel Nederland. Een groot deel daarvan is actief in MOV werkgroepen (Missie Ontwikkeling en Vrede). We vinden het heel belangrijk om goed en veel contact te hebben met deze vrijwilligers. Zo nodigen we ze jaarlijks uit voor onze startdagen op verschillende plekken in het land, bieden we ze inspiratiesessies aan en betrekken we hen via een klankbordgroep bij het maken van keuzes.

Bedrijfsvoering en governance

In 1961 nam kardinaal Alfrink het initiatief om in Nederland jaarlijks een vastenactie te organiseren voor hulp aan projecten in het buitenland. Dat leidde in 1969 tot de oprichting van de Bisschoppelijke Vastenactie Nederland (toen nog met een k). Op 10 januari 2019 zijn de statuten van de Stichting

gewijzigd en is de structuur van de Stichting gewijzigd naar een raad van toezichtmodel. Het bestuur legt nu verantwoording af aan de raad van toezicht, aan de bisschoppelijke referent voor missie en aan de Nederlandse Bisschoppenconferentie. De statutaire naam van de organisatie is per 10 januari 2019: Stichting Bisschoppelijke Vastenactie.

Bestuur/directie

Per 1 oktober 2022 is M. Bollerman aangesteld als directeur van de Stichting. Hij is tevens bestuurder. De benoemingstermijn is drie jaar. De raad van toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Hierbij volgt de Stichting de Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl). De beloningen bleven binnen de geldende maxima. In de door de accountant gecontroleerde jaarrekening wordt dit verder toegelicht.

ANBI-status

De Stichting beschikt over de status van Algemeen Nut Beogende Instelling, de ANBI-status. (RSIN

30003759). Hierdoor zijn particuliere giften aan de Stichting onder voorwaarden fiscaal aftrekbaar voor de gevers.

CBF Keurmerk

Sinds 1 juni 2018 is Stichting Bisschoppelijke Vastenactie erkend door de toezichthouder CBF. De Erkenning is het keurmerk voor goede doelen dat door het CBF, Toezichthouder Goede Doelen wordt uitgegeven. Op <https://www.cbf.nl/organisatie/stichting-bv> wordt jaarlijks door het CBF over Vastenactie gerapporteerd.

Middelen

De Stichting heeft ervoor gekozen een deel van haar vermogen duurzaam en eerlijk te beleggen. De te beleggen middelen zijn geoormerkt als de continuïteitsreserve van Vastenactie.

In lijn met de visie van de Stichting houden de beleggingen rekening met de mens, de gemeenschap waarvan deze deel uitmaakt en met de natuur. Enkele factoren die hierbij in het bijzonder een rol spelen zijn: de eerbiediging van mensenrechten, de mogelijkheid tot vrije vakvereniging en collectieve onder-

handelingen en de afwezigheid van kinderarbeid, dwangarbeid, discriminatie, corruptie en het toebrengen van schade aan het milieu.

Risicomanagement

Het belangrijkste strategische risico voor de Stichting is het verlies van onze goede reputatie: deze vormt immers de basis van onze fondsenwerving. Om onze goede reputatie te waarborgen, hebben we diverse maatregelen getroffen. Deze maatregelen richten zich met name op twee aspecten: we willen ons werk zo ethisch en transparant mogelijk doen en we willen zoveel mogelijk van onze middelen besteden aan onze doelstellingen.

In het financieel statuut en het beleggingsplan van de Stichting is vastgelegd dat haar beleggingen duurzaam, prudent en op de lange termijn gericht moeten zijn. Er wordt slechts een deel van het vermogen belegd terwijl het andere deel wordt aangehouden in de vorm van liquiditeiten, met name op spaarrekeningen.

Integriteitsbeleid

Vastenactie hecht groot belang aan een veilig werkklimaat en vindt het belangrijk dat haar werknemers voldoen aan de hoogste eisen van integriteit. Er is een klachtenregeling integriteit vastgesteld voor de interne organisatie en voor de externe stakeholders. Er is een integriteitsfunctionaris benoemd en in de raad van toezicht is een lid verantwoordelijk voor de portefeuille integriteit. Er is ook een externe vertrouwenspersoon aangesteld. Er zijn in 2023 geen meldingen gedaan met betrekking tot integriteitsschendingen.

Strijd tegen onrecht

In 1983 zette ik voor het eerst voet op Afrikaanse bodem. Er is veel veranderd in 40 jaar tijd, maar -voor mij toch een eyeopener- de essentie bleef gelijk, zo ontdekte ik in 2023. Mijn ultieme drijfveer in mijn passie voor mijn vak -de ontwikkelingssamenwerking- is strijd tegen onrecht op alle niveaus: dichtbij en veraf van heel lokaal tot mondiaal. Waar mensen strijden tegen onrecht wil ik naast ze staan om ze te steunen. Dat was zo in 1983 en hierin is in 2023 nog niets veranderd.

Elske van Gorkum

Projecten

Vooruitblik komende jaren

De belangrijkste doelstellingen voor de komende jaren zijn net als in voorgaande jaren gericht op het ondersteunen van projecten, het inzetten op bewustwording in Nederland en het werven van fondsen bij parochies en particulieren.

We gebruiken 2024 om ons inhoudelijk te bezinnen op de vraag hoe Vastenactie zich in de toekomst wil ontwikkelen. We stellen vervolgens een nieuw driejarenplan op, waarin vanuit de huidige situatie een nieuwe strategie en doelstellingen worden geformuleerd.

Ondersteunen van projecten

Het komend jaar blijft Vastenactie zich inzetten voor het voortzetten en versterken van het projectenbeleid. Het professionele contact met het wereldwijde netwerk (veelal uit de katholieke kerk) is hierin erg belangrijk. Het projectenbeleid van Vastenactie wordt intern geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Bewustwording in Nederland

Onze belangrijkste partners ten aanzien van de bewustwording in Nederland zijn de parochies en basisscholen. Gezien het veranderende beeld van de parochies in Nederland (parochies vergrijzen, fuseren en verliezen parochianen) hebben we de inhoudelijke ondersteuning van de bewustwording hierop aangepast. We keken meer naar de behoeften van parochies en onze capaciteit. Dit beleid zetten we in 2024 door.

Ten aanzien van de bewustwording op basisscholen willen we meer katholieke basisscholen helpen met de invulling van hun katholieke identiteit door middel van het aanbieden van lesmateriaal in de veertigdagen- en adventstijd en door middel van het bezoeken van scholen (Vastenactie Theatershow). We willen meer scholen hierin ondersteunen.

Fondsenwerving

We willen de terugloop van giften via parochies beperken. Daarnaast willen we groeien in aantallen donateurs en in de hoogte van individuele particuliere giften. Hiervoor investeren we in de werving van nieuwe donateurs en het verhogen van de gift bij bestaande donateurs. Tenslotte willen we groeien in inkomsten uit nalatenschappen en andere fondsen.

Financiële resultaten 2023

De cijfers zoals in dit jaarverslag gepresenteerd zijn een prognose. De definitieve cijfers worden gepubliceerd in de door de accountant gecontroleerde jaarrekening. Deze vindt u op www.vastenactie.nl/jaarverslagen

Balans 2023 (bedragen x € 1.000)

Activa	31-12-2022	31-12-2023
Financiële vaste activa	938	1.088
Vorderingen	87	133
Liquide middelen	1.584	1.483
Totaal activa	2.609	2.704

Passiva	31-12-2022	31-12-2023
Reserves		
- Continuïteitsreserve	1.250	850
- Bestemmingsreserve projecten algemeen	331	495
- Bestemmingsreserve projecten 2024	0	105
- Bestemmingsreserve verhuizing	0	36
- Bestemmingsreserve noodhulp	130	0
- Overige reserves	225	775
Kortlopende schulden	673	443
Totaal passiva	2.609	2.704

Verkorte staat van baten en lasten 2023 (bedragen x € 1.000)

Baten	Begroting	Realisatie
Baten uit eigen fondswerving Vastenactie	2.400	2.515
Baten uit eigen fondswerving Adventsactie	525	549
Baten uit eigen fondswerving noodhulp	0	242
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	8	5
Totaal baten	2.933	3.311

Lasten	Begroting	Realisatie
Besteed aan doelstellingen buitenland	1.484	1.320
Besteed aan noodhulp Oekraïne (uit bestemmingsfonds) *	130	131
Besteed aan noodhulp Turkije / Syrië	-	205
Reservering voor projecten in 2024		105
Totaal besteed aan projecten in het buitenland	1.614	1.761

Besteed aan bewustwording in Nederland	746	766
Kosten eigen fondswerving	577	574
Beheer en administratie	120	131
Totaal lasten	3.057	3.222
Netto resultaat	-130	89
Beleggingsresultaat		120
Baten uit rente en beleggingen		7
Saldo van baten en lasten		216

Begroting 2024 (bedragen x € 1.000)

Baten	2024
Baten uit eigen fondswerving Vastenactie *	2.555
Baten uit eigen fondswerving Adventsactie	525
Baten uit eigen fondswerving noodhulp	0
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	8
Totaal baten	3.088

Lasten	
Besteed aan doelstellingen buitenland **	1.468
Besteed aan bewustwording in Nederland	907
Kosten eigen fondswerving	640
Beheer en administratie	133
Totaal lasten	3.148

Baten uit rente en beleggingen	-5
--------------------------------	----

Saldo van baten en lasten	-55
----------------------------------	------------

* In 2022 is een bestemmingsfonds ingericht voor het nog niet bestede deel van de opbrengsten voor noodhulp aan Oekraïne. Deze gelden zijn in 2023 besteed aan extra noodhulp projecten.

** Inclusief € 105.000 uit reservering gemaakt in 2023

Betrokkenheid heeft geen leeftijdsgrenzen

Het is eigenlijk een jaarlijks terugkerende eye-opener, maar ook dit jaar stond ik tijdens de Startdagen weer versteld hoe betrokkenheid geen leeftijdsgrenzen kent. De passie en bevoegenheid stralen er bij de vrijwilligers van Vastenactie vanaf, iets waar ik alleen maar groot respect kan hebben.

Johan Compier

Donateurs

“

Iedereen, overal ter wereld, een goed bestaan

VASTENACTIE

VASTENACTIE

Steun ons werk

Postadres
Postbus 95408
2509 CK Den Haag

Tel. 070-7796008
info@vastenactie.nl
www.vastenactie.nl

*Algemeen Nut
Beogende Instelling*

ANBI